HALLO HALLO

MEDLEMSBLAD FOR NORSK RADIOHISTORISK FORENING

NR. 128(4/14) 30.ÅRGANG DESEMBER 2014

Parlograph, ca.1913, fra høstauksjonen

(Foto: Michael Andersen)

God Jul

ISSN 0801-9800

Våre morsenøkler

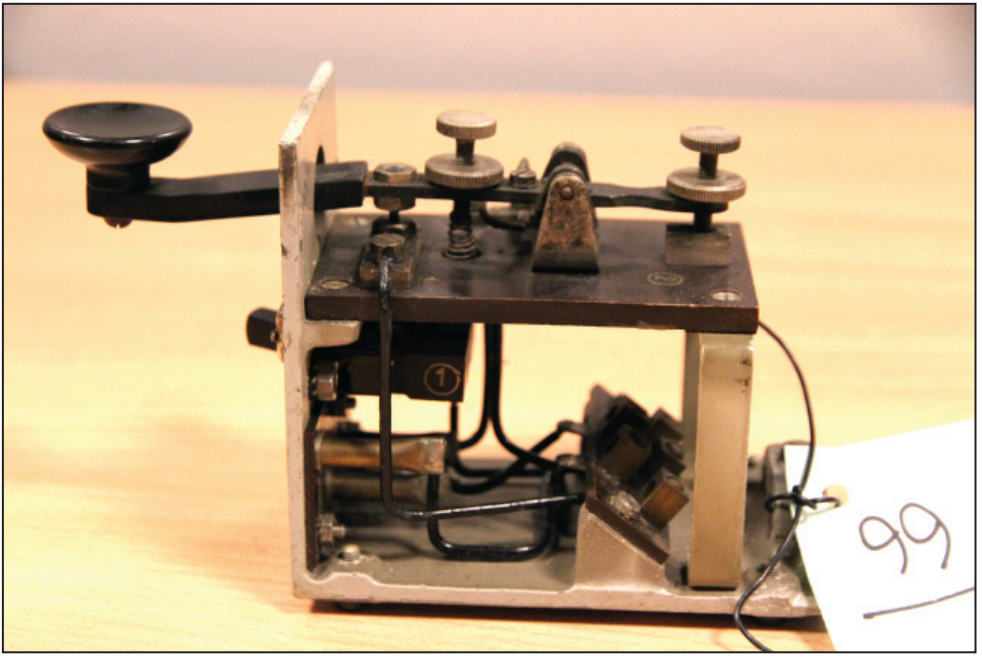

Auksjonsobjekt 99, tysk innebygget nøkkel, antagelig før 2VK (Kr. 900,-)
(Foto: Michael Andersen)

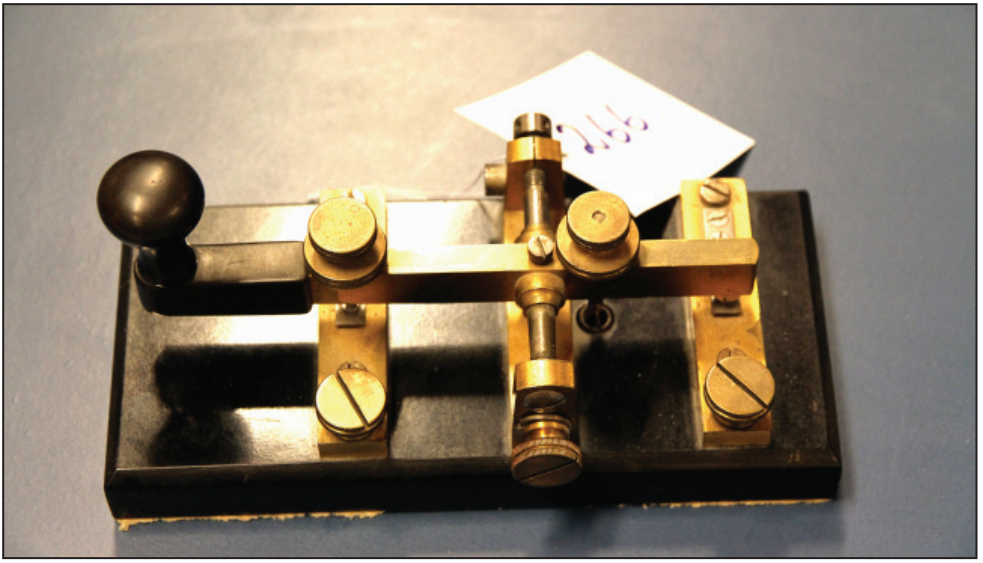

Auksjonsobjekt 266, Siemens & Halske nøkkel, ca. 1920 (?). (Kr. 600,-).
(Foto: Michael Andersen)

HALLO HALLO

MEDLEMSBLAD FOR NORSK RADIOHISTORISK FORENING

Stiftet 15. November 1979

NRHFs adresse: **Norsk Radiohistorisk Forening**
Mekanikerveien 32
0683 Oslo

Telefon: **22 75 62 11**
Hjemmeside: **http://www.nrhf.no**
Epost : **nrhf@nrhf.no**

Organisasjonsnr.: 889 909 072
Bankgiro: 7877.08.68970
NB! Egen bankgiro for medlems-kontingent: 7114.05.48108

Åpent hus hver tirsdag kl. 18.00 - 21.00

TILLITSVALGTE:

Styret:
Formann: Tor van der Lende
Kasserer: Jan-Helge Øystad
Sekretær: Roar Veum
Styremedlem: Rolf Otterbech.
Varamann: Ole Kristian Kristiansen

Redaktør Hallo-Hallo:
Tore Moe Namsos, Vestgardsvegen 122, 2340 Løten.
Epost: radio.la5cl@gmail.com

Katalogkomiteen:
Jens Haftorn, Bjørn Lunde.

Field-Day komite:
Hans Sæthre, Erik Andersen

Kontaktperson for Radiohistorisk Nett:
Hans Sæthre
Epost: radionett@nrhf.no
Frekvenser:
3.965 MHz
6.775 MHz
30.700 MHz
31.300 MHz
31.400 MHz
38.800 MHz

Amatørradiokoordinator:
Arnfinn M. Manders LA2ID
Tlf. 98 46 37 70, e-post: arnfman@online.no
Treffes også på antikknettet.
Antikknett for radioamatører:
3.510 MHz, CW, fredag kl. 0845 145.550 MHz, FM, mandag kl. 2100
51.600 MHz, AM, mandag kl. 2100

Salg komponenter:
Epost: bestilling@nrhf.no

Salg rør:
Epost: ror@nrhf.no

Salg katalogark og skjemaer:
Epost: skjema@nrhf.no

Medlemskap:
Epost: medlemskap@nrhf.no

Auksjonssaker:
Epost: auksjon@nrhf.no

Annonser på NRHFs hjemmesider:
Epost: **salg@nrhf.no**

Deadline for stoff til neste nr. er 3. februar	**Neste nr. beregnes utkommet 10. mars**

INNHOLD:

Siden sist av Tore Namsos 4
Rapport fra Rogaland 8
Et besøk hos Eivind Olssøn på Helgøya av Tore Namsos 9
Radio-Service West og Wilhelm Dybwad av Eivind Olssøn 11
G. Magnus Radiofabrikk av Tore Namsos 13
Norge Audio av Arne Rudolf Sørby 16
En av radiorørenes veteraner av Nils Mathisen 21
Nok en radiohistorie av Fredrik Dybdal 23
Piratsending fra Ålesund Radio av Rolf Rudi 25
Vi trer inn i Bjørn Aarseths fantastiske radiohule 28
Fønix Radio etterlysning 31
Tors hjørne av Tor van der Lende 33
Våre Vakre Mikrofoner av Tor van der Lende 36
Radioer jeg har møtt av Tor van der Lende 39
Vi henter og henter av Tor van der Lende 44
Miniatyr sveivegrammofoner – Miki phone av Svein Brovold 48
Leserinnlegg 52
Annonser 54

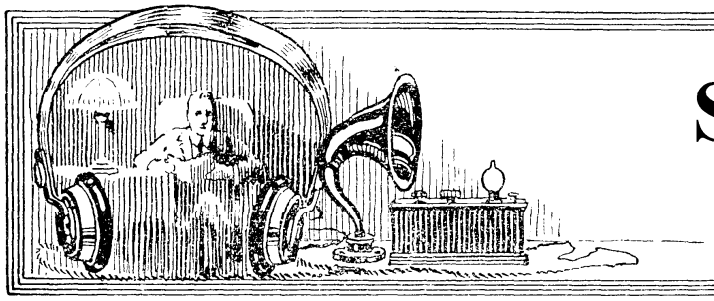

SIDEN SIST

av Tore Moe Namsos

Denne høsten har det vært flere dødsfall blant de eldste medlemmene. Hver gang en god venn går bort blir ens eget liv fattigere. Nå forstår jeg mer av hva det betyr å bli eldre: Venner blir borte. Ikke alle selvfølgelig, men noen av de man har kjent lengst.
I en forening som ble startet for 35 år siden og med nesten tusen medlemmer er det jo bare slik det er. Slik er naturen og livets gang.
De som sitter i styret og vi andre som har tillitsverv får ikke beskjed om alle som går bort, rundt omkring i landet og utlandet. Det blir kanskje oppdaget når postsendingene kommer i retur merket «adressaten er død». Vi kjenner jo ikke alle personlig, det blir umulig for styret eller redaktøren å skrive minneord om alle, men de som står en nærmest får sin nekrolog. Jeg oppfordrer alle som kjenner noen av våre nylig avdøde medlemmer om å sende inn noen ord om vedkommende. Ingen bør bli glemt.

Bladet og omslaget
Omslaget er denne gang sterkt preget av bilder fra høstauksjonen. Michael Andersen har i flere år tatt uvanlig mange bra bilder fra auksjonene, det er bare synd at jeg ikke har plass til flere. Men det ble da 5 av hans denne gangen.

Stofftilgangen var god til dette nummeret, noe må faktisk settes på vent, og tas med neste gang. Hyggelig var det at flere satte pris på artikkelen om Ernst Krenkel, som sto i forrige nr. Jeg har siden sist kjøpt boka *RAEM is my callsign.* Det bildet av Ernst Krenkel og Juri Gagarin som ble med forrige gang og også nå (s.53) er forklart i boka. Det viser Gagarin i det han mottar en æresbevisning av presidenten i den Sovjetiske radioamatørorganisasjonen for å være den første som opprettet en VHF-link mellom Jorda og verdensrommet. Presidenten var selvfølgelig Ernst Krenkel.

Viktige datoer for NRHF i 2015

03.02	Deadline HH129
10.02	Påmelding til våurauksjonen
17.02	Forslag til årsmøtet
10.03	Pakkedag HH129
07.04	Årsmøte
21.04	Deadline HH130
25.04	Vårauksjon
26.05	Pakkedag HH130
08.09	Deadline HH131
08.09	Påmelding til høstauksjonen
06.10	Pakkedag HH131
31.10	Høstauksjon
03.11	Deadline HH132
01.12	Pakkedag HH132
08.12	Julemøte

Mer hadde jeg ikke på hjertet denne gangen, ha en riktig god jul alle sammen!
TMN

Haakon Haug, medlem nr. 30, LA4SAA
Den 14. oktober i høst fikk vi den triste melding om at vår gode venn og en av de virkelige første veteranene i NRHF hadde gått bort. Haakon var til stede på det første ordentlige møtet NRHF hadde på Teknisk Museum i januar 1980. Det var da vi konstituerte oss og ble enige om navn, formål, lover, kontingent, styre etc foreningen skulle ha. Han ble valgt inn i styret, og satt der i mange år. Da hadde vi ikke egne lokaler, og utallige kvelder stilte han sitt romslige kontor i Postgirobygget i Oslo til disposisjon. Når vi hadde pakkedag for foreningens postutsendelser og var ferdige, sørget Haakon for at alt ble lagt på riktig samlebånd og havnet rett inn i postverkets sorteringssystem. Andre kvelder kunne jeg og Haakon sitte å bygge om eldre VHF-utstyr til 2m-båndet eller restaurere kortbølgemottakere. Haakon var sjef for drift og vedlikehold i det store bygget, og disponerte verkstedlokaler o.l. som han ville. Det var en fin tid.
Når vi etter hvert fikk egne lokaler var Haakon alltid til stede og fikset det praktiske, satte opp hyller, ordnet og systematiserte.
Haakon hadde en lidenskapelig interesse for gammelt sambandsutstyr. Både av militær kategori og profesjonelle saker. Og ikke minst radioteknisk litteratur og skjemaer. Kontoret hans ble etter hvert fullt, og senere hjemmet hans.

Noe jeg ikke var klar over var at han likte å studere koblingsskjemaer på senga. Det sa presten i sin tale under begravelsen. Presten hadde nok aldri hørt om noe lignende for han gjentok det flere ganger.

Jeg er glad for at jeg skrev om Loewe-rørene hans i forrige blad. Det ble det siste fra NRHF han fikk lese, og Annbjørg fortalte at han satte stor pris på det.
Han var en god venn og en hedersmann og vil bli dypt savnet.

Tore Moe Namsos

Frank Otterbech, medlem nr. 207
Den 16. august i år døde Frank Otterbech, en av de tidlige medlemmene våre. Han ble 90 år. En gang i 2011 besøkte jeg Frank i forbindelse med en liten illegal radio han hadde bygget under krigen. Han og kona Mali, og sønnen Rolf tok godt imot meg hjemme i den store villaen på Hønefoss. Det ble et langt intervju for HH av det, og resultatet er å finne i HH nr. 116.
Han var først og fremst matematiker og fysiker, en meget avansert sådan. Den interessen kom nok foran radio, men han hadde en Sølvsuper 5 på kontoret sitt som var i jevnlig bruk.
Han fortalte meg at han vurderte å gå inn i radioindustrien etter studiene sine, men det ble etter hvert undervisning i den høyere skole. Den siste del av yrkeslivet var han lektor og rektor ved Ringerike Gymnas på Hønefoss. Han fikk et langt pensjonistliv, og Rolf fortalte om hans realfaglige boksamling. Matematikk ble det siste temaet han fordypet seg i før han gikk bort.
Jeg husker han som en usedvanlig hyggelig og stillferdig mann.

Tore Moe Namsos

Jan Erik Vennestrøm, medlem nr. 1017, LA5KI
Jan Erik Vennestrøm døde i Drammen, 16. august, 69 år gammel.
Jeg husker LA5KI (fem kilowatt italia) fra 80-metern på 60-tallet. Han hadde selvbygget sender for cw og am, to rør med EL84 i utgangen. Som mottaker hadde han en Kurer med fiskeribølge og selvbygget bfo. Dette var i tiden før jeg selv fikk senderløyve, så jeg hadde ikke noe annet enn familiens stueradio, en Sølvsuper 7. Men der slo han inn med full styrke når han sendte på am. Jan Erik bodde på Hamar på den tiden, og jeg bodde ikke så langt unna. Jeg må si at det var han som fikk meg for alvor tent på amatørradio. Jan Erik og jeg gikk på samme skole, han gikk to klassetrinn over meg. Det er spesielt to utsagn jeg husker fra han: «Skolearbeidet går ut over amatørradioen», og «Sånne fine greier som Hallicrafter». Han ble en lidenskapelig Hallicrafter-mann uten å være storsamler på det området. Men han hadde en omfattende web-side med det som tema. Den finnes på nettet ennå, søk på la5ki og Hallicrafter.
Det siste jeg hørte om Jan Erik var at nå kunne alle som ønsket det komme til hans garasje-lager og ta med seg det de ville gratis. Meget generøst, og i fin radioamatør-ånd. Det er trist å tenke på at han nå er borte.

Tore Moe Namsos

Den siste radioagent?

Rolf Kahrs Baardvik gikk 29. august bort i en alder av nær 95 år. Han var født på Flatanger, oppvokst på Steinkjer. Helt til det siste bevarte han et klart hode og et ertende, gutteaktig sinn. I fjor høst fortalte han meg at han hadde fått seg ny venninne. Hun bodde tvers over gaten for leiligheten hans på Bekkestua. Han oppfordret meg til ikke å gå rundt og sture som enkemann: «Du e jo værdaling, og vi gutan fra Inn-Trøndelag kainn itj gå ruint nå læng uten dame, veit du!».

Jeg ble kjent med Rolf for cirka ti år siden. Som radioagent for Secret Service (MI6) på radiostasjonen KANIN under 2. verdenskrig, var han et aktuelt intervjuobjekt til mine bøker om de norske radio-agentene. Han og kameraten *Erling Moe* holdt i månedsvis holdt til i en liten bergkløft ved Utvorda festning på Namdals-kysten. Et par bølgeblikkplater holdt som tak.

Rolf Kahrs Baardvik med en radiosender av samme type han og Erling Moe brukte på KANIN-stasjonen på Utvorda (foto: forf.)

«Der verste jeg husker fra den tiden, er da jeg sendte en radiomelding om et ammunisjons-skip som hadde ankret opp like nedenfor oss. Jeg fryktet for livet til en kamerat. Han var matros ombord. Og det gikk ikke mange timer før en sveit Mosquito-fly bombet skipet, som eksploderte».

Rolf kom til agenttrening i England etter å ha vært troppssjef og adjutant for general *Carl Gustav Fleischer* under den berømte gjenerobringen av Narvik i mai 1940.

Under senere kamper i Finnmark jagde Rolf bort en innpåsliten guttunge som kom styrtende inn i ei løe, hvor de hadde drevet ut en tysk patrulje. Det putret fortsatt i middagskjelene på komfyren, og guttungen begynte umiddelbart å gafle i seg. Senere fant Rolf ut at 17-åringen var *Hugo Munthe Kaas*. Lenger ut i krigen ble også Hugo en av de mest kjente radioagentene innen MI6.

Rolf og Hugo satte ofte London på hodet når de var på perm etter oppdrag i Norge. Folk på puben trodde de var havnet på et filmsett. De var flotte karer; begge med filmstjernevakre kjærester.

Rolf gikk Krigsskolen og Forsvares Høgskole og ble oberstløytnant i 1956. Han var bl.a. sjef for HV-02 og leder for Norges Rederiforbunds Beredskaps-sekretariat.

Magne Lein (5)

Rapport fra lokal Radioforening i Rogaland.

Vi er en liten gjeng i Rogaland som prøver å dra i sammen en lokal klubb for radiosamlere. Primus motor for denne aktiviteten er Leif Vinningsland, bonden i fra Bjerkreim som har innredet sitt gamle fjøs til utstillingsplass for radioer. For noen nummer siden av Hallo Hallo var det en omtale av ham. I vår hadde vi (en 8 til 9 radiosamlere/radiointeresserte) en liten samling hjemme i fjøset hos ham.

Da hadde han fått tak i Tønes Orstad, en mann på godt 90 år som hadde jobbet på Robertson i Egersund og som hadde vært med på å produsere skipsradioene som de solgte på 50 til 60-tallet. Han hadde også med seg Torvald Jakobsen som også hadde jobbet ved Robertson og begge disse hadde flere spennende historier å komme med fra denne tidsepoken. Roberson har også produsert diktafoner, TapeRitter, disse ble mye solgt til sykehus fortalte de.

Nå i høstferien hadde vi neste samling da inne på Norsk Lydinstitutt i Bjerksted, Stavanger. De har en kjempestor samling med LP-plater som de holder på å digitalisere. Årsaken til at vi var samlet der, var at her har også Odd-Jan Jonassen donert en stor del av sin store Tandberg Båndopptakersamling. Leif hadde også fått tak i Odd-Jan, som hadde et informativt foredrag med hjelp av bilder og ord om Tandberg Båndspillere og litt om Vebjørn Tandberg også. Spennende å lytte til og like spennende å gå rundt og se på de forskjellige modellene og få noen få av dem ble demonstrert med god lyd også.

Neste treff blir hjemme i fjøset til Leif på Vingsland, Bjerkreim, 9. desember 2014, en liten julesamling. Da har han fått tak i Oddvar Dahl fra Nærbø som skal fortelle om DX-ing, om det å lytte på stasjoner langt borte og så sende en liten rapport til dem i håp om å få et QSL-kort i retur som takk for rapporten. Her håper vi at radiosamlere fra hele Rogaland som har lyst og anledning møter opp.

Jan Bergtun, Sandnes. (425)

Rogaland radiohistoriske forening, har julemøte tirsdag 9. des. kl. 1800

Møte vert på LEIFS RADIOSAMLING, Vinninglandvegen 108 Bjerkreim.
Oddvar dal fortell om DX-ING og historiar frå radiones barndom.
Meny er graut, kaffi og kaker. Alle radio-interessert er velkomne.

Mvh: Leif Vinningland , (2413)

Et besøk hos Eivind Olssøn på Helgøya

Av Tore Moe Namsos

Det begynte med at jeg fikk en telefon fra vårt medlem nr. 146, Eivind Olssøn. Han kunne fortelle at det nå hadde blitt ryddet opp i de aller siste etterlatenskaper etter Wilhelm Dybwad, tidligere innehaver av radiofabrikken *Radio-Service West* i Oslo. Han ønsket at foreningen skulle ta en titt på dette før det ev. ble kastet. Wilhelm Dybwad levde den siste del av sitt liv på familiens landsted på Helgøya utenfor Hamar, og Eivind Olssøn var nær bekjent og nærmeste nabo til Dybwad.

Eivind Olssøn. I bakgrunnen ser vi hans eget fly som han fortsatt bruker.
(Fransk "Racer" 40 år gammelt)

Vi ble enige om at undertegnede skulle ta en tur ut til øya og se på sakene. Jeg var godt kjent med mye av historien om Wilhelm Dybwad både gjennom hans slektning i Oslo, bokhandler Jac Dybwad og fra en artikkel Magne Lein skrev i HH nr. 91 i september 2005.

Wilhelm Dybwad var interessant på flere måter: han var grunnlegger og innehaver av en norsk radiofabrikk, og han var svært aktiv som radioekspert i motstandsbevegelsen under 2VK. Les mer om dette i Eivind Olssøns artikkel her i dette bladet og Magne Leins artikkel i HH91.

Jeg var spent på om det fantes spor etter «den hemmelighetsfulle brønnen», som ble brukt til illegal virksomhet under krigen, og selvfølgelig sakene etter Wilhelm Dybwad. Jeg ble tatt godt imot av Eivind og ble vist rundt på det gamle landstedet. Brønnen fantes det ikke spor etter, den var for lengst fylt igjen, dessverre. Synd, det kunne vært et fint krigsminne.

Elektronikksakene var interessante nok, men svært fuktskadet etter flere års lagring i hus med dårlig tak. Det artigste der var kanskje et oscilloskop bygget etter en beskrivelse fra Per Torp i *Radiobladet* en gang på 30-40 tallet. Det var en god del bøker og skjemamateriell, så det ble et lite lass i Landroveren når jeg kjørte hjem.

Landstedet til Wilhelm Dybwad på Helgøya. Forfallent, men meget idyllisk.

Wilhelm Dybwads gamle viklemaskin.

Eivind Olssøn står på stedet der brønnen lå.

Dybwads bøker, noe fuktskadet.

Apparatene som var igjen etter Dybwad.

Radio-Service West (RSW) og Wilhelm Dybwad

Av Eivind A. Olssøn (146)

Wilhelm Dybwad som ung soldat

Wilhelm O. Dybwad ble født 30.9.1914 og døde 20.6.1998. Foreldrene var John Dybwad og Leonore Olssøn Dybwad. Wilhelm studerte til sivilingeniør i Dresden, men ble ikke ferdig med siste året for foreldrene var bekymret for mulig krig, og ville ha ham hjem til Oslo.
Han var svakstrømsorientert, teknisk anlagt og hadde kunnskaper. Noen må ha hatt tro på ham og støttet ham med kapital, for han etablerte sitt eget selskap, Radio-Service West, i Oslo, antagelig 1939.

Det gikk vel mest i tjenesteyting i begynnelsen, men etter hvert konstruerte han noen audioforsterkere som ble satt i småskala serieproduksjon i 1941-43. Bedriften hadde opptil 10-12 på lønningslista. Deletilgangen var vanskelig pga krigen, det gjaldt å lage forsterkere med minst mulig deler. Deler som transformatorer og en del høyttalere produserte de også selv. Noen deler ble også benyttet til skjult produksjon for Milorg. Delelageret tok etter hvert slutt og forsterkerproduksjonen stanset. For å holde hjulene i gang ble det nå produsert en del høyspenningsapparater for elektriske gjerder.

Alle radioapparatene ble jo inndratt under krigen. Tyskerne tok en del av dem for å gi til sine egne, og påla radioverksteder, bl. annet RSW, å gå over dem først. Apparater som ble ansett som lite reparerbare ble ødelagt, men noen deler ble likevel reddet og kom Milorg til gode, eller ble til enkle illegale London-mottakere i små sinkplatebokser.

Illegalt arbeid gikk lenge godt, men risikoen ble tilslutt så stor at Wilhelm Dybwad i 1943 ble oppfordret til å forlate byen. Han dro da til Helgøya hvor familien hadde et sommersted. Det var ikke vann på eiendommen. En «luring» med ønskekvist påviste en «sikker» plass for brønn i nærheten. Men uansett hvor mye de grov så fant de ikke noe vann der. Da kom vel ideen om å lage et kamuflert, sikkert skjulested under bakken der i stedet. I all hemmelighet ble dette gjennomført på en funksjonelt godt gjennomtenkt måte, og uten synlige spor på overflaten. Det var mulig å holde seg skjult der i flere dager hvis nødvendig. Mange alarmsensorer i området rundt bidrog til sikkerheten.

Wilhelm Dybwad hadde lenge engasjert seg i opplæring av telegrafister til motstands-arbeidet. For praktiske øvelser var Helgøya og den godt utstyrte brønnen godt egnet. Men ekstremt farlig var det, og tross terping på sikkerhet var det nok noen Øyinger som begynte å lure på hva som egentlig foregikk. Tysk peiling var også farlig. Heldigvis kom freden så det gikk bra.

Krigen tok omsider slutt. RSW har flere på lønningslista igjen. Men nå skulle alle ha radio. Små radiofabrikker dukket opp både her og der, også RSW så potensialet. Wilhelm Dybwad satte i gang å utvikle en mottaker med tre bånd. Han ga den navnet «Tema» som fikk type nr RSW461. Prosjektet var stort for en liten bedrift og tok nok lengre tid og ble dyrere enn antatt.

Omsider ble prototypen ferdig og godkjent av Norges Elektriske Materiellkontroll. Serieproduksjon ble startet, og ga leveringsferdige mottakere i 1947 og 1948, men nå var økonomien ytterst anstrengt.

RSW måtte 1949 gi opp produksjonslokalene i Bygdø Alle 19 og si opp ansatte. Inventaret ble flyttet til Wilhelm Dybwads hjem, hvor spisestua ble omgjort til radio-verksted med en til to ansatte. Nå var det bare service og radioreparasjoner som var inntektskilden. Dette dabbet av etter hvert, økonomien ble stadig vanskeligere og i 1959 sovnet firmaet stille inn. Uten inntekt måtte Wilhelm Dybwad også oppgi hjemmet sitt i Oslo. Han var blitt en syk, nedbrutt og fattig mann. Familien hjalp han å flytte til landstedet på Helgøya, hvor han levde sine siste år.

Wilhelm Dybwad hadde konstruert mange typer audioforsterkere samt en kringkastings-mottaker. Noen typer ble serieprodusert. Andre laget på bestilling. Følgende opplysninger er funnet i hans dødsbo:

Forsterkere:
RSW11: Enkel forsterker med færrest mulige deler, ett dobbeltrør pluss likeretterrør, 145 stk produsert fra okt. 1941 til sept. 1944.
RSW12: 14 stk fra sept 1941.
RSW18: 35 stk fra sept 1942 til mars 1943.
RSW38: 1939. 5 rør pluss likeretterrør og platespiller. Antall ukjent.
RSW35: Kinoforsterker. 6 rør + 2 likeretterrør. Antall ukjent.
RSW??: Kirkeforsterker, 3 rør pluss likeretterrør. Antall ukjent.
RSW72: 9 rør pluss 2 likeretterrør. 1940, Antall ukjent.
RSW9: 2 rør pluss likeretterrør. 1941, Antall ukjent.

Kringkastingsmottakere:
RSW461 «Tema»: 50 stk produsert fra aug. 1947 til juli 1948, pluss en stk av reservedeler i 1952.

Det siste gjenværende skiltet fra RSW

Deretter var det slutt på all produksjon, og etter året 1959 er RSW historie.

Helgøya 26.10.2014
Eivind A. Olssøn, NRHF-medlem nr. 146.

G. Magnus Radiofabrikk

Av Tore Moe Namsos

Magnus 4-lampers mottaker A4HA

I foreningens samlinger har vi to meget tidlige kringkastingsmottakere laget av G. Magnus Radiofabrikk A/S. Disse er fra midten av 20-tallet, har trekasser og ebonitt front. Det er typiske reaksjonsmottakere fra den tiden, den ene 2-lampers og den andre 4-lampers, begge nydelig laget.

I sin tid studerte jeg sammen med Arne Magnus, som viste seg å være barnebarn av ingeniør G. Magnus. Jeg har fått Arne til å skaffe meg litt underlagsmateriale om sin bestefar og hans bedrift, og synes det er på sin plass å presentere dette her:

En kort levnetsbeskrivelse over G. Magnus

Av Arne Magnus (barnebarn)

Gerhard Magnus (1876 – 1941?) vokste opp i villa Reginenborg i Maridalsveien 64. Se bilde neste side. Han fikk sin universitetsutdannelse i Tyskland tror jeg (elektroingeniør). Han hadde også stipend til studier i USA. Hjemme i Norge startet han et firma for installasjon av elektrisitet i boliger. Han var engasjert i etablering av elektrisk sporvei i Drammen. Vet ikke hvordan han kom i gang med radiofabrikk på Lysaker. Han bodde imidlertid på Stabekk i Micheletsvei. Jeg har hørt at radioene hans var basert på batteridrift, og at dette førte til problemer i markedet etter hvert. Jeg tror hele forretningen gikk over ende i depresjonen etter børskrasjet i slutten av 20-årene. Han flyttet da med familien til Jacob Aals gate i Oslo hvor han bodde til sin død. Gerhard var gift med Thora (født Koren) Magnus. De fikk 5 barn; Paul, Morten, Dorothea, Wilhelm og Johannes (min far).

Gerhard Magnus

Villa Reginenborg

G. Magnus type K2A fra 1925

Særtryk av „Farmand“ nr. 12 for 19. mars 1925.

G. Magnus A/S.

Ved Lysaker station har det bekjendte firma A/S G. Magnus anlagt en fabrik for fremstilling og montering av radioapparater. Fabrikken begyndte med et litet verksted i byen, hvor man beskjæftiget

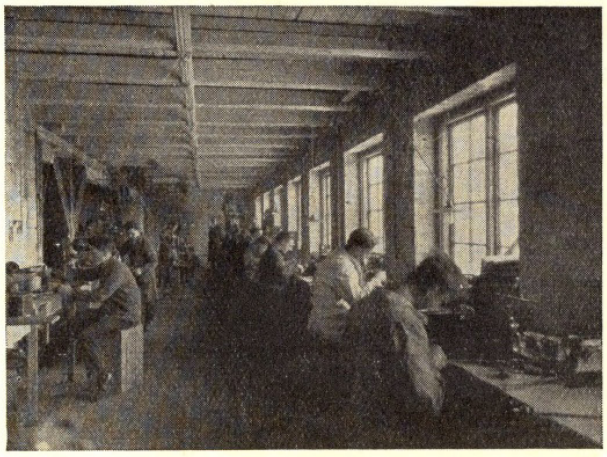

Monteringssal.

nogen faa mand med almindelig forefaldende arbeide. Da radiointeressen herhjemme begyndte at anta større dimensioner, maatte verket utvides og flyttet ifjor i juni til Lysaker.

Ved et besøk vi forleden avla ved fabrikken, hadde vi anledning til at faa et indtryk av at fabrikationen av radioapparater nu begynder at anta virkelige dimensioner.

A/S G. Magnus beskjæftiger ute ved Lysaker nogen og tyve mand, som udelukkende fremstiller og monterer mottagere og radiodeler. Ingeniør Magnus viser os rundt i de aapne, lyse lokaler, og for-

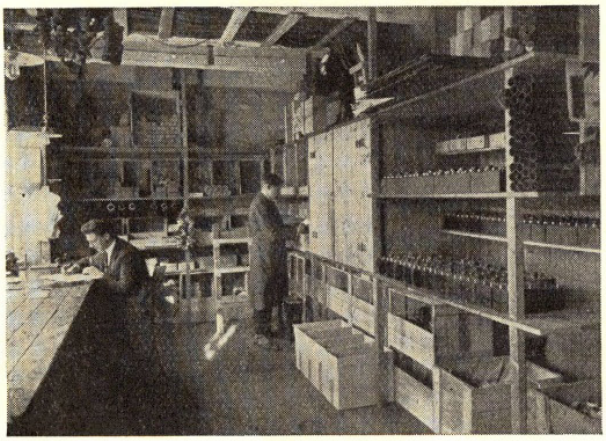

Fabriklageret.

klarer os de forskjellige specialmaskiners virkemaate, som han har maattet anskaffe sig. Ingeniør Magnus's specialitet er fremstillingen og monteringen av sendestationer for fiskere og sælfangere. Med et aapent blik for radioteknikkens fremtid har han anlagt sin interesse i dette praktiske felt.

En almindelig sendestation av smaa dimensioner har en rækkevidde optil 100 kvartmil. De større

Laboratoriet.

og de kostbarere selvfølgelig betydelig længere. Av mottagerapparater fremstiller han fra de enkleste krystalapparater til de mest kompliserte mangelampers salongmottagere.

Hvad vi først og fremst heftet os ved i ingeniør Magnus's radiofabrik, var den omhyggelighet og nøiagtighet hvormed apparaterne og delene blev fremstillet. Hver eneste mand var faglært og specialutdannet. I radiofabrikationen er dette en nødvendighet og til at begynde med skapte dette naturligvis vanskeligheter. Disse er nu lykkelig overvundet.

Ebonitplaterne bearbeides (bemerk gasmaskerne).

Vor egen fagkundskap er ikke stor paa dette omraade. Men vi har hat anledning til at prøve baade et krystalapparat og et enlampesapparat. Vi kan forsikre at de begge funktionerer glimrende.

E. H.

NORGE AUDIO

Indiske lydprodukter med inspirasjon fra TANDBERG.

Av Arne Rudolf Sørby, medlem 2077.

Kilder: Fritt oversatt og sakset fra AUDIOPOLITAN (15. april 2014) og Tandberg-NYTT nr. 77 fra 1965.

Intervju med Shyam Bajaj (SB) f.1937, som er mannen bak Norge Audio i India. Dette Mumbai baserte audiophile foretaket ble etablert i 1967 og spesialiserte seg på forsterkere, høyttalere og tilbehør. Denne indiske pionerbedriften har levert lyd systemer til noen av de største navnene i Bollywood, for eks R.D.Burman, Kishore Kumar, M.Rafi, Waheeda Rehman, Shankar/Ehsaan/Loy, Shaan, Ursula Uthup m.fl.

Hva betyr musikk for deg?
SB: Musikk er livet og livet er musikk. Jeg hadde en nabo som brukte å lytte til western musikk og pop musikk. Faren min likte ikke dette så jeg snek meg til å lytte til hans musikk hos han, og jeg fikk muligheten til å lytte til den første 45 RPM-Hound Dog med Elvis.
Gjennom denne naboen møtte jeg en Westrex ingeniør, Mr. Kannan at King Circle Matunga.
Han hadde laget sitt eget musikk system med store høyttalere og sin egen tape recorder.
My God! I det øyeblikket jeg hørte dette ble jeg betatt av denne «sounden» og jeg kommer aldri til å glemme det. Denne hendelsen ble vendepunktet som fikk meg inn i hi-fi musikk.

Hvordan kom du opp med ideen om navnet Norge Audio?
SB: I 1962 kjøpte en Gujrathi venn av meg en Tandberg Tape Recorder fra New York, som etter hvert trengte service. Jeg foreslo for min venn at han skulle skrive til

Tandberg og bestille deler. Etter et par måneders ventetid, spurte han meg om jeg kunne følge dette opp. Jeg skrev så et pent brev til Tandberg og om ikke lenge fikk jeg tilsendt reservedeler og service manual. Dette skapte et veldig godt inntrykk som resulterte i at jeg sendte inn min CV til Tandberg, som viste min elektronikk bakgrunn og forespørsel om praksisplass ved bedriften.
Jeg fikk tilbud om en treningsperiode på 8 måneder, som senere ble utvidet til 2 år. En 12 års drøm om å få jobbe i en audio-fabrikk hadde blitt til virkelighet. Jeg hadde forut for dette lært meg tysk og hadde sendt forespørsler til tyske selskaper som Siemens, Grundig og NordMende, men uten positivt svar.
Jeg tror medvirkende årsak til at jeg fikk denne muligheten, var at Tandberg var representert i store deler av verden, men ikke India. I 8 år etter mitt opphold hos Tandberg ble vi Tandberg representant i India.
Vi tok navnet Norge fordi jeg var opplært i Norge og ønsket å gi dem kredit for alt jeg hadde lært på Tandberg, fra opplæringsmetoder til jobb filosofi. Navnet hadde også et utenlands klang, og våre kunder elsket navnet. Vi fikk tillatelse til å presentere vårt firma som «Technical knowhow from Tandberg». Tandberg var et verdenskjent merke på den tiden.
Logoen til Norge Audio ble inspirert av et transistor symbol som også indikerer forsterkere med denne teknologien. Monogrammet fant jeg på en veldig gammel platespiller fra GE, som var kommet til oss for reparasjon.
I denne klassen av produkter vi tilbydde, ble vi regnet som de beste, når man tok hensyn til prisnivået. Vi hadde også 3 års garanti og leverte mindre deler kostnadsfritt.
Vi benyttet våre lytteegenskaper, inviterte audio spesialister og forståsegpåere til å evaluere våre produkter.
Vi opplevde å bli oppsøkt av mange selgere av andre produkter, men mange av disse endte opp med å kjøpe produkter fra oss (og han lo).

Følte du noen gang trang til å migrere til Norge?
SB: Ja, jeg følte at jeg kunne like og elske det, men jeg fulgte Vebjørn Tandbergs råd. Hos Tandberg lærte de meg opp i 2 år og jeg kunne etter hvert radiofaget godt. Vebjørn viste til at India var et fattig land og at jeg kunne bidra til å hjelpe mitt land.
Etter hjemkomsten til India fikk jeg likevel et tilbud om å bli ansatt ved Tandbergs avdeling i USA, og ble tilbudt en månedslønn på USD 1200, det var store penger i 1966. Min far, familien og kjente overtalte meg til ikke å dra, jeg var jo også eneste sønn.

Hva har vært Norge Audio's mest selgende produkt?
SB: Det er Norge 2060 Stereo Amplifirer. Grunnen er nok et produkt med veldig gode egenskaper og strategisk priset. Dette produktet fikk en meget god test i bladet AV MAX.
Skribenten i dette bladet kjøpte et til eget bruk, og etter at han flyttet til Canada ble han min representant der.
Jeg mottok et brev fra en engelskmann, Mr Nick, som flyttet til India. Jeg hadde solgt han de små Nano Norge høyttalere sammen med Norge 2030 Amplifirer. Han sa at disse produktene holdt en utrolig kvalitet og ga fantastisk mye for pengene. Han mente jeg kunne doble prisen og få bedre betalt.

Norge Audio fikk i 2009 en «Award» for beste brand i India.
Vi ble også nominert av Hindustan Times i deres gadget show.

Norge 2060

Hvem har vært Norge Audio's største kunder?
SB: Vi har kunder i Canada, Norge, Dubai, New Zealand, Singapore, Bhutan og India.
Norge brand har fremdeles høy lojalitet blant tusenvis av brukere. Noen av disse brukerne er å finne blant Bollywood stjerner og andre institusjoner som The Taj Group of Hotels, TIFR, IPCL, DHDFC Bank, IIT m.fl.

Akers (Norwegian company) ingeniør Gaute Johannesen var i Mumbai i 5 år og søkte rundt for et godt musikksystem, men fant intet han ble fornøyd med før han oppdaget Norge Audio. Jeg installerte et anlegg for han.
Han promoterer nå mine produkter i Norge og formidler kontakt for personer som besøker Mumbai.
I den tiden han var i Mumbai hjalp han meg også med boken min «From Norway to Norge Audio». På tross av en travel hverdag for Aker, brukte han mye av sin tid for meg.

Et eksempel på kvaliteten; et 41 år gammelt Norge Audio produkt (det var et Tandberg designet produkt) kom inn for service, og etter litt opprensing var det så godt som nytt. Kunden ville på ingen måte kvitte seg med dette produktet og kvaliteten holder takket være bruk av kun kvalitetskomponenter.
En gang en Norge Audio bruker, alltid en Norge bruker!

Hvordan lytter du til musikk?
SB: For tiden benytter jeg en Marantz CD5001 og Norge 2060 forsterker med Norge Nano høyttalere og Norge Subwoofer.
Jeg lytter til musikk når jeg demonstrerer produktene i fabrikken (Norge Audio Mahim factory), og lytter til musikk når jeg kjører bil. Hjemme spiller jeg musikk for å slappe av for en halvtime eller så.
Vår drøm er å skape audio produkter som låter godt for øret og på samme tid være tilgjengelig for folk over hele verden.
Folk fra IIT vil hjelpe meg med dette, deres sjefs utvikler Dipankar er veldig kunnskapsrik og en audio spesialist. Han har kjøpt et av mine systemer for IIT og de har lovet å hjelpe meg.

Hva slags musikk lytter du til?
SB: I hovedsaken jazz. Dave Brubeck er min favoritt artist. Jeg har en CD signert av han.
Fourplay er en annen jazz gruppe og Oscar Peterson.

Så har vi gode artister som Acoustic Alchemy og Dave Crusin, og veldig mange andre som jeg ikke husker i farten.
Time Out av Dave Brubeck Quartet er mitt absolutte favoritt album. Jeg har hørt dem live i Bombai.
Min favoritt film er The Sound of Music; det er så mange ting å lære fra den filmen.

Hvor får du tak i musikken og hvilket format lytter du til?
SB: Jeg får i hovedsak tak i musikk fra utlandet. Jeg spør venner og familie å få tak i det for meg. Noen ganger finner jeg også noe hos Rhythm House også og musikkforretninger i Hyderabad.
Jeg søker eksemplarer som er av god kvalitet/pressing, som man finner i de importerte, spesielt de europeiske.
Formatet er CD og vinyl. Fra en kunde fikk jeg en hel vinyl samling og denne spiller jeg av på en Thorens TD150 spiller.

Hva tenker du om free downloads og piratkopier?
SB: Killing music industry softly!

Har du noen hobbyer?
SB: I yngre dager spilte jeg bordtennis, og ble ganske god i studietiden. Jeg fikk også anledning til å dyrke denne hobbyen i Tandberg tiden, jeg vant faktisk mange trofeer på høyeste nivå i bedriftsserien i østlandsområdet den tiden.
Jeg er også med i en vennegruppe hvor vi har regelmessig sosialt samvær, denne gruppen har holdt sammen i 23 år.
Ellers er jeg glad i å danse, lære nye språk og fotografering.

Hvem har vært din største inspirasjon og hvorfor?
SB: Mr Vebjørn Tandberg er min største inspirasjon. Han inspirerte meg til å gjøre alt. Hva jeg er i dag kan jeg takke han for. Han var veldig generøs og uselvisk, en man som en gjerne kunne ha som forbilde.
Hans bedrifts filosofi og omsorg for sine ansatte var langt forut for sin tid og med på å gi suksessfulle resultater i mange år.
Tandbergs historie sluttet i 1978. Etter at myndighetene tok over bedriften mottok Vebjørn et brev med besøksforbud, dette gjorde han han begikk selvmord. *En veldig trist slutt for en stor mann!*
Noen få måneder senere ble Tandberg slått konkurs.
En annen person som også betydde mye for meg under Tandberg tiden var fabrikksjefen Mr Andersen, han ble ikke bare en meget god venn, men også en slags gudfar for meg. Jeg må innrømme at jeg gråt som et barn da jeg reiste hjem til India. Da jeg 4 år senere besøkte Norge sammen med min kone, var vi gjester hos Andersen og ble tatt veldig godt vare på.

Hva er ditt favoritt motto?
SB: *Du får hva du gir. Dess mer du gir, dess mer får du.*

Vil du lese mer om Norge Audio, besøk hjemmesiden: www.norgeaudio.com

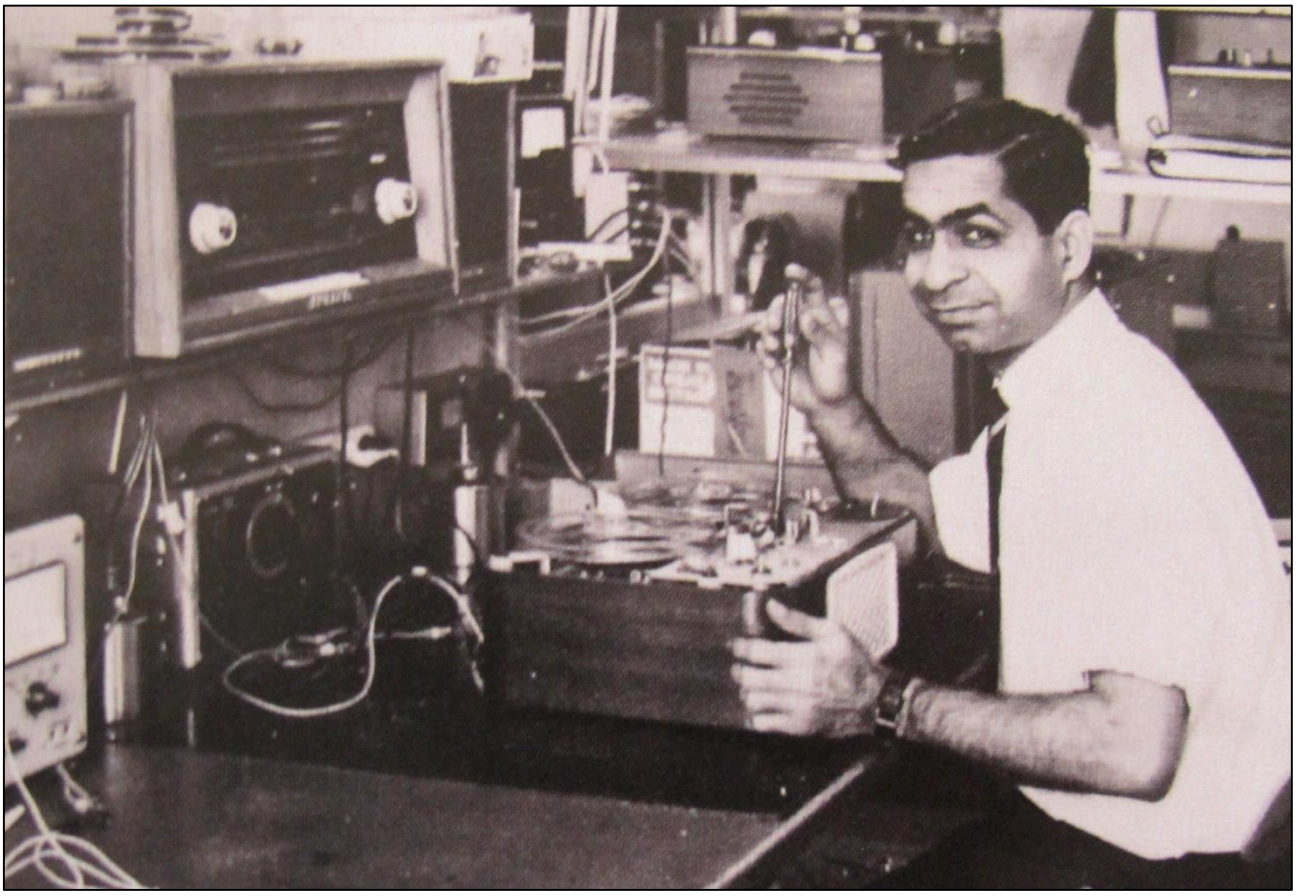

Bilde av Shyam Bajaj på Tandberg 1965

Faximile av TANDBERG NYTT nr. 77 fra 1965

Utlendinger på TANDBERG

Shyam Bajaj fra Bombay i India har arbeidet ved Tandbergs Radiofabrikk A/S siden oktober 64.

I denne tiden er han ofte blitt stilt spørsmål om både det ene og det andre i forbindelse med oppholdet i Norge.

Vi har fått ham til å svare på noe av dette på sitt selvlærte norsk:

Det er akkurat et år at jeg har vært her i Norge, borte fra hjemme og familie in Bombay. Det var vel på høytid at jeg skulle hadde skrivet får Tandberg Nytt. Hva må jeg skrive om og hvordan skal jeg begynne? Dette er beste hvis jeg svare til flere spørsmål som mennesker her i Norge har sporte meg.

Det første vanlig spørsmål — «synes de at det er kalt her i Norge?» Selvfølgelig. — 10° C er kalt. Alt vet det. Bombay i sommer er 35° C og i vintern 5° C. Hvis man har klaer nok, kalt er ikke noe problem og Nordmenn er så veldig hyggelig og varm at jeg har glemt hva kalt er. Derfor vintern er ikke så verst som Nordmenn tror. Annen spørsmål — «Er Norsk vanskelig språk?» Det var sikkert første gang jeg var her, jeg hadde forståt ingen ord. Også Norsk navn var vanskelig å uttale. Jeg husker vel når jeg hadde min første møte med Herr V. Tandberg. Han ga meg et råd. «Shyam de er her nå og de må leve og spise som Nordmenn hvis de ønsker å vaer gleder seg i Norge» — Det har jeg gjort og idag det gleder meg at jeg er her i Norge.

«Hva slags Norsk mat like de beste?» Hver dag jeg må ekte geitost og masse melk. Fisk får eksempel. Makrel er også veldig godt. Lapskaus passer noen ganger men ikke som vi får her på fabrikken. (Unskylld meg) Noen ganger jeg lage indiske mat selv på hybelen. «Har de vaert på annen land for de har reist til Norge?» Nei, har aldri reist ut fra Indien for. Norge var min første men siden jeg har vaert i Sverige, Danmark, Tyskland, Sveits, Frankrike, Holland og i Norge jeg har vaert på vestland — Voss, Laerdal, Sognefjord, Hardanger fjord og Bergen som var en vakkerste tur jeg hadde født jeg håper å se mer av Norge for jeg reise hjemme.

«Er det mulig at de kan bli her for godt i Norge?» Dette er vanskellig for meg på grunn av sterk familieforbinde vi har i India, og i India når foreldren må bestemt for oss. Det kan de ikke tenke om i Norge.

Siste og kanskje mest interessant spørsmål. Hva synes de om jenter i Skandinavia? Det er vanskelig å svare fullstendlig i Tandberg Nytt, jeg trenger masse papir å skrive på om kvinnefolk som er problem over hele verden. Det er sikkert at moderne jenter er fri som fuglen og ingenting kan hold dem. Også jeg må bekjenne at jenter her er vakkert som Natur i Norge. Men vis mann er uforsiktlig, kvinnefolk kan blir farlig lek. Ikke sant?

For jeg slutt med skrive, jeg må takk alt på fabrikken som har vaert so snill og hjelpsom mot meg og året 1964—66 skulle vaer min beste an min livtid som jeg kan ikke glemme.

En av radiorørenes veteraner.

Av Nils Mathisen (262)

Vår redaktør, Tore Moe Namsos, (med nytt navn!), anmoder oss lesere stadig om innlegg, hvilket er både forståelig og sikkert også riktig, siden vi jo vet at lesernes meninger og inntrykk kan være både viktige og interessante.

Siste utgave av ”Hallo Hallo” var spesielt interessant, jeg sikter til reportasjen om den russiske pioneren Ernst Krenkel. En takk til vår redaktør, som sikret retten til å bruke tekst og bilder i vårt eget magasin, fra OT NEWS, som er medlemsbladet til U.K.’s RAOTA. Jeg siterer ikke noe av denne teksten; den bør leses i sin helhet, på engelsk, og er virkelig verdt 17 sider av ”Hallo Hallo” nr. 127, med sine i alt 56 sider.

Mitt innlegg denne gang er meget beskjedent, som vanlig, og viser bilder jeg har tatt, av mitt aller eldste radiorør i min samling: Marconi valve, type **V.24,** som er en triode, laget i 1916 som et av de aller første rørene til engelske Marconi, og ble produsert til 1926.

Formålet med dette røret var oppgaven som forsterker, både for lavfrekvens-signaler, men også for høyfrekvens og evt. som generator (oscillator) for superheterodyn mottakere, som jo var på vei for å avlaste de gamle krystallapparatene og gi mye bedre mottaking av alle de kringkastings-stasjonene som etter hvert bredte seg ut over Europa og spesielt i USA.

Røret er sylinderformet, ca 7 cm langt, med diameter ca16 mm, og med butte tilkoblinger i begge ender av gløde-tråden, med anode og gitter, diametralt motsatt, ved den ene enden. En liten glasstipp viser der luft/gass er fjernet. *(Se Foto).* Glødetråden måler ca 2 ohm, kald. Spenning: 5 Volt DC, og strøm: 0,75 Amp. Anode-spenning oppgis fra 20 til 60 Volt.

Rørdata følger med, og bildet kan kanskje leses, dersom det går bra i trykken. Selve røret er sikkerhets-plassert i en ”pyramide” lignende pappfigur, tilpasset kartongesken.

Et eksempel fra data-listen:

Anodestrøm ca 1,5 mA, ved gitterspenning, 0 Volt og anode-spenning 40 Volt

Gain: ca 6. Impedans: ca 20 kOhm.

Røret er ikke blitt brukt, og jeg har heller ikke ”prøvekjørt” det. Morsom og sjelden samlings-komponent.

Nok en liten radiohistorie

Av Fredrik Dybdal

Da jeg leste Roar Mathiassens artikkel i Hallo Hallo nummer 3/14 med tittelen ”En liten radiohistorie” kom jeg til å tenke på en overraskende episode jeg selv opplevde foran radioapparatet, og bestemte meg for å dele den med klubbmedlemmene.

Jeg husker ikke eksakt hvilket år dette hendte, men det var i all fall på den tiden da klubbens auksjoner ble avholdt i Nordkanten samfunnshus på Sagene. På auksjonslista sto et apparat som jeg var svært interessert i å få tilslaget på, en Huldra 5 i bordmodell-versjonen. Jeg hadde et spesielt forhold til akkurat denne radiotypen, i det barndoms-hjemmet inneholdt et Huldra 5 radiokabinett som hadde gitt mange gode radio-opplevelser.

På den tiden var NRK’s program nærmest kjemisk fritt for ungdomsmusikk, men på en god dag fikk vi inn Sveriges P3 på FM, og der sendte de ”Tio i topp” hver lørdag til vår store begeistring. Kabinettet inneholdt også en Garrard plateskifter, og her ble de siste Beatles-platene, innkjøpt for oppsparte ukepenger, flittig avspilt.

Jeg var således sterkt motivert da apparatet etter hvert dukket opp på podiet, og habe-gjæret ble ikke mindre av at radioen så helt strøken ut. Så vidt jeg kan huske fikk jeg tilslaget på 600 kroner, noe som jeg syntes var forbausende billig, og det skulle da også vise seg at denne apparattypen på senere auksjoner gikk for opptil 2500 kr.

Vel hjemme i Tønsberg varte det ikke lenge før det var tid for den såkalte Røkprøven (dette er da en finner ut om det kommer røk eller lyd ut av apparatet…). Forvent-ningene var relativt høyt oppskrudde, i det radioen i følge auksjonslista skulle fungere perfekt. Mine evner når det gjelder radioreparasjoner er dessverre sterkt begrenset, og jeg kjøper derfor oftest objekter som skal være i orden, selv om dette ikke alltid viser seg å stemme. Huldra’ens utseende var også tillitsvekkende, det var tydelig at denne radioen ikke hadde tilbrakt mange år i taushet i en garasje eller på et loft, slik tilfelle jo ofte er med våre kjære klenodier.

Etter at en god høyttaler og en FM-antenne var koblet til gjensto bare å vente de obligatoriske sekunder til rørene var klare til innsats. Jeg behøvde bare så vidt å røre stasjonssøkeren før trolløyet klappet helt sammen. Men selv om signalstyrken var upåklagelig kunne dessverre ikke si det samme sies om lyden. Det ble sendt et stykke klassisk orkestermusikk, men i stedet for den forventede Hi-Fi-gjengivelse var ikke denne lyden mye å henge på grana. Frekvensområdet var sterkt beskåret både i bunn og topp, lyden var dessuten ”flat” og uten dynamikk. Som om det ikke skulle være nok var gjengivelsen skjemmet av mye sus, til tross for fullt utslag på apparatets EM 84. Jeg måtte motvillig konkludere med at ”kuppet” nok ikke var så enestående som forventet, her var det hevet over tvil at det var behov for fagmessig bistand. Men mens jeg satt slik og gremmet meg foran radioen skjedde det plutselig noe som fikk situasjonen til å ta en brå og uventet vending. Fra høyttaleren hørtes en naturtro og klokkeklar røst som sa: - Vi har nå hørt programmet ”Plater med støv på”, norske grammofonopptak fra årene 1920 til 1930. Nå fikk pipa bokstavelig talt en helt annen lyd! Det drøyde ikke lenge før jeg satt tilbakelent i godstolen, hvor jeg med godt oppskrudd volum hadde fornøyelsen av å høre to EL84 i perfekt samspill sende godlyd ut i stua.

Jeg hadde glede av dette apparatet i mange år, men det måtte til slutt vike plassen for andre prosjekter på grunn av manglende plass, et problem som vel de fleste av oss kjenner så alt for godt til. Det ble solgt via en annonse i Hallo Hallo, så nå er det kanskje at annet medlem som hygger seg med det.

Ja, slik var altså min lille radiohistorie. Nå er det selvsagt din tur til å fortelle om din spesielle radio-opplevelse!

Her ser vi den omtalte Huldra 5 på plass i stua. Hjørneskapet fra 50-tallet skjuler en moderne høyttaler. Hjørneplasseringen gir lyden et løft i bassen, noe denne mottakertypen trenger sårt til. Mens mange av konkurrentene ”sminket” lyden ved å benytte frekvenskurver som til forveksling lignet unnarennet i Holmenkollen i bassen holdt Tandberg seg strengt til boka med linjalrett frekvensgang. Den tilhørende hjørnehøyttaleren til Tandberg hadde derfor dessverre ingen sjanse til å følge opp apparatets ytelse, noe som resulterte i en skuffende livløs gjengivelse. Med den tidens høyttalerteknologi måtte en ha benyttet en hjørneplassert hornhøyttaler av ”kamin- størrelse” for å få vist hva en Huldra 5 egentlig var i stand til å prestere av lydgjengivelse.

Piratsending fra Ålesund Radio

Historien om Bjørn Aarseth(678), LA1WRA

Av Rolf Rudi (2385)

Mange kjenner Bjørn, men ikke alle har hatt gleden av å se hans eventyrlige radioshack. Bjørn vokste opp i etterkrigstida og fattet tidlig interessen for radio. Radioteknikken hadde gjort store fremskritt på grunn av sin betydning hos de krigførende. Der var mye krigsmateriell i omløp og også beslaglagte kringkastingsmottakere som etter de 5 krigsårene ikke lenger var like moderne. Dette ble det mye deler av som var oppnåelig selv for ungdom med lite å rutte med. I 12-13-årsalderen var Bjørn allerede en erfaren selvbygger og sammen med en kamerat bygget de en et-rørs sender basert på batteridrift etter koblingsskjema som dette:

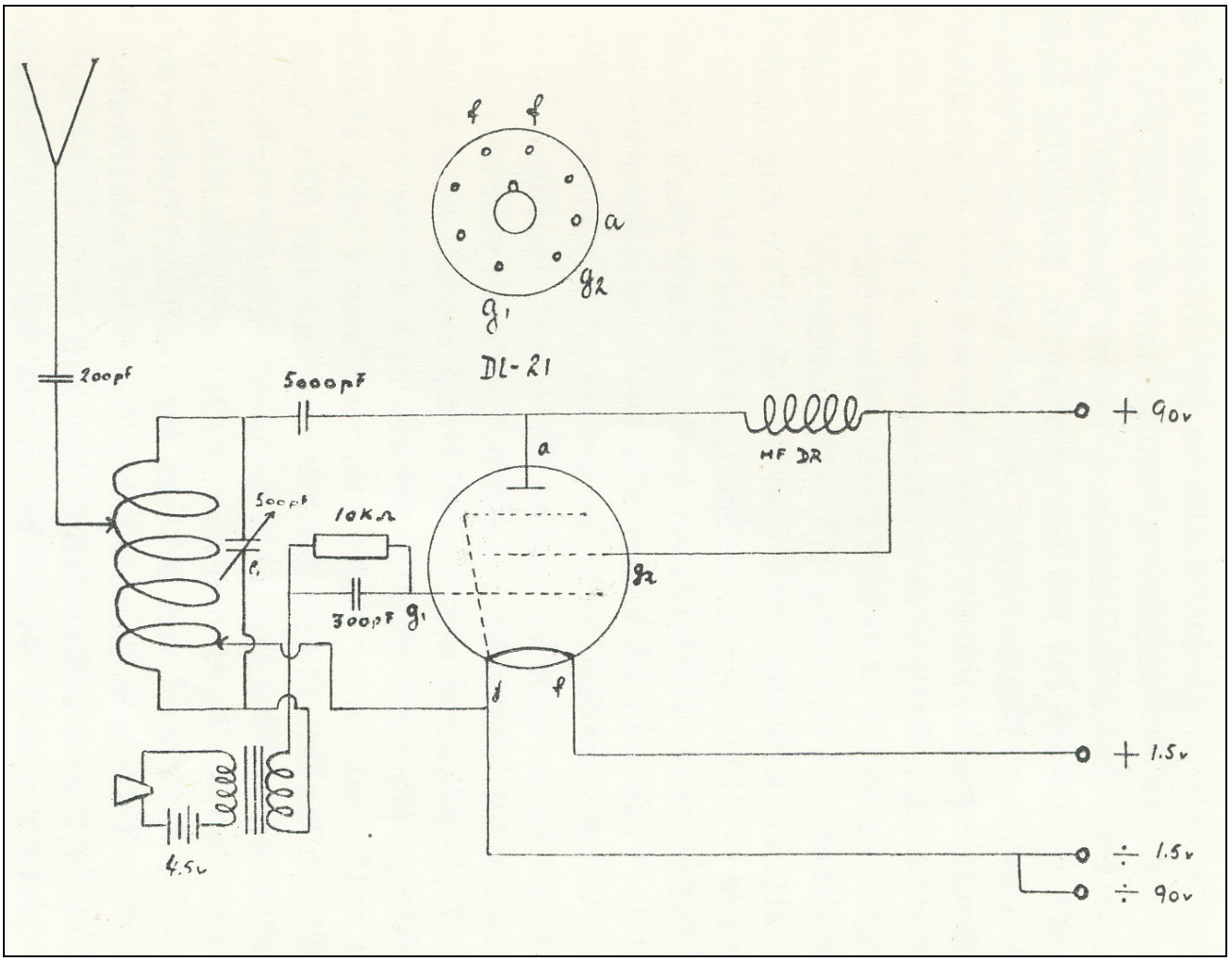

Kabinettet var en power-supply kapsling fra krigens dager.

På fiskeribølgen var det mye aktivitet rundt fiskeribyen Ålesund og det falt seg naturlig å avstemme senderen til en frekvens som var hyppig brukt av fiskeflåten.
Mange av historiene de fikk høre om krigen noen år tidligere virket spennende for ungguttene.
De kjente godt til kystradiostasjonen Ålesund Radio* med sine to høye antennemaster som ble etablert på byfjellet Aksla i 1940 og like etter overtatt av tyskerne som monterte sitt eget utstyr. I 1945 ble stasjonen igjen betjent av norske telegrafister og ble de påfølgende år meget viktig for kommunikasjonen med handelsskip og fiskeflåten. Bjørn og en kamerat ville selv etablere en ”liten underavdeling” av denne i en tysk bunker nær en av bardunene til en av de to store antennemastene. Det var mye utstyr som måtte bæres opp på fjellet i kveldinga. Blyakkumulator, roterende omformer, glødebatteri og mikrofonbatteri i tillegg til sender, og en mottaker som ikke var hjemmebygget. De hengte opp sin egen antenne i staget til den ene antennemasten og det tok ikke lang tid før de var etablert med gode lytteforhold til trafikken på fiskeribølgen.

Aktuelle frekvenser og fartøy fant de i tidsskriftet Fiskaren. De merket seg at fiskebåter som hadde gjort store fangster rekvirerte hjelpefartøy for å berge hele fangsten

iland. Guttene levde seg så inn i denne trafikken at de etter hvert ville forsøke å rekvirere sitt eget hjelpefartøy. Et fingert båtnavn (Havtor) og posisjon ble sendt ut og signalene slo selvfølgelig kraftig inn på vaktmottakeren på Ålesund Radio bare noen steinkast unna. En av betjentene hadde fra før litt kjennskap til den foretaksomme og radiointeresserte Bjørn og tenkte med en gang at dette ikke kunne være noen andre. Larsen i Televerket ble varslet og det gikk ikke lang tid før de var peilet inn og slukøret måtte avlevere sin stolthet av en fiskeribølgesender.
Deres unge alder var selvfølgelig en formildende omstendighet, men det ble formaninger om at dette var strengt ulovlig og senderen ble beslaglagt og oppbevart i stasjons-bygningen i flere år, men Bjørn fikk den dessverre aldri tilbake. Derimot har han fremdeles en annen hjemmebygd sender med et 1625 i PA og man ser med en gang at dette var godt utført arbeid som han kan være meget bekjent av.
Radiointeressen holdt seg tiltross for tilbakeslaget på byfjellet så Bjørn tenkte å utdanne seg i radiofaget. Bjørns far var urmaker og var enig i at det var best at Bjørn satset på radio for urmaker kunne han neppe bli med så grove hender. Det avgjorde saken: Bjørn ville vise at faren tok feil og at han godt kunne bli urmaker. Og det ble han. Og det er han enda.
Når man besøker Bjørn blir man alltid godt tatt imot og invitert inn i hans spennende hule.
Først passerer man arbeidsbenken med alt nødvendig verktøy og utstyr for lodding og reparasjoner av radioutstyr. Deretter en liten hall med en masse interessante klokker og ur. Så kommer man inn i urmakeravdelingen. De fineste verktøy og reservedeler for ur-reparasjoner har han tilgjengelig og alt er systematisk ordnet omkranset av nostalgi-radioer fra gulv til tak.
Første gang man kommer inn her blir man ganske overveldet. Og så viser det seg at dette bare er begynnelsen! Videre fører et rom der veggene er fylt med radioer og sendere, alt med spenning tilkoblet og klart til bruk etter at antennevelger er satt i riktig stilling. Så rundt et hjørne og der: Wow! Dette er sentralen der det hele styres ifra. Moderne amatørradioutstyr omkranset av nostalgiradio og militær og maritim radio samt flott rørforsterker med store høytalere. Alt er koblet opp i et sinnrikt system som gjør det mulig å kontrollere alle apparatene. Det er alltid spennende å besøke Bjørn. Han tar gjestfritt imot besøk, er alltid blid og den muntre replikken sitter løst.
Man oppdager hver gang noe man ikke la merke til sist og det er stadige forandringer i oppsettet.
Men avtalen med hans kjære Ada er at når noe nytt nå skal inn så må noe annet ut. Bjørn måtte bare gi seg på å utvide inn på soverommet som ligger vegg i vegg. Så grensene er nå fastlagt og han vet at nye forsøk på ekspansjon ikke vil lykkes.
Nylig hadde NRK Møre og Romsdal et innslag fra Bjørns radiorom. Dette kan man se på nettTV ved å følge linken:

http://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-moere-og-romsdal/dkmr99092914/29-09-2014#t=9m27s

*

http://www.jankrogh.com/kystradio/stasjonshistorie.htm

Vi trer inn i Bjørn Aarseths fantastiske radiohule

(Foto: Tor Knutsen, Ålesund)

Verkstedet

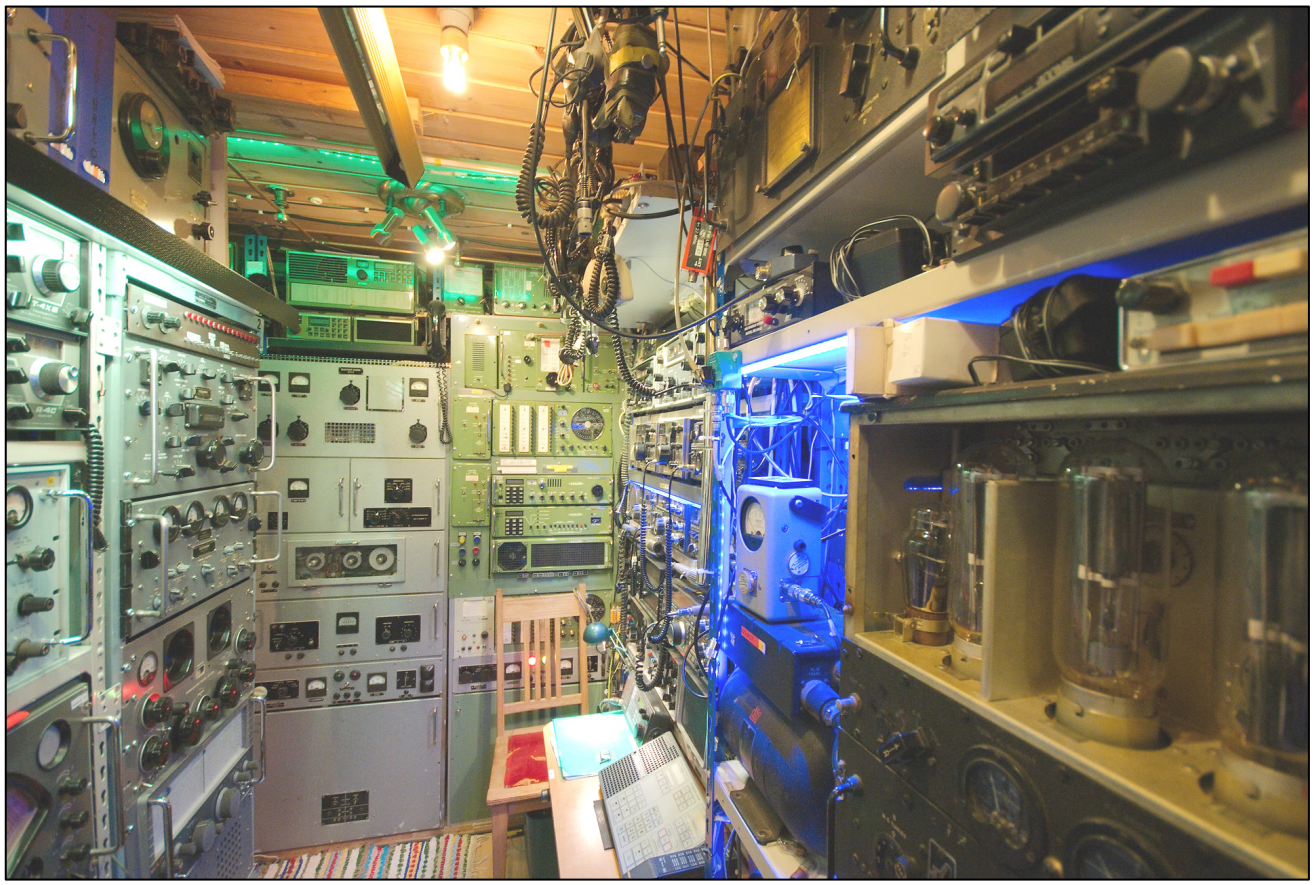

Videre innover i hulen

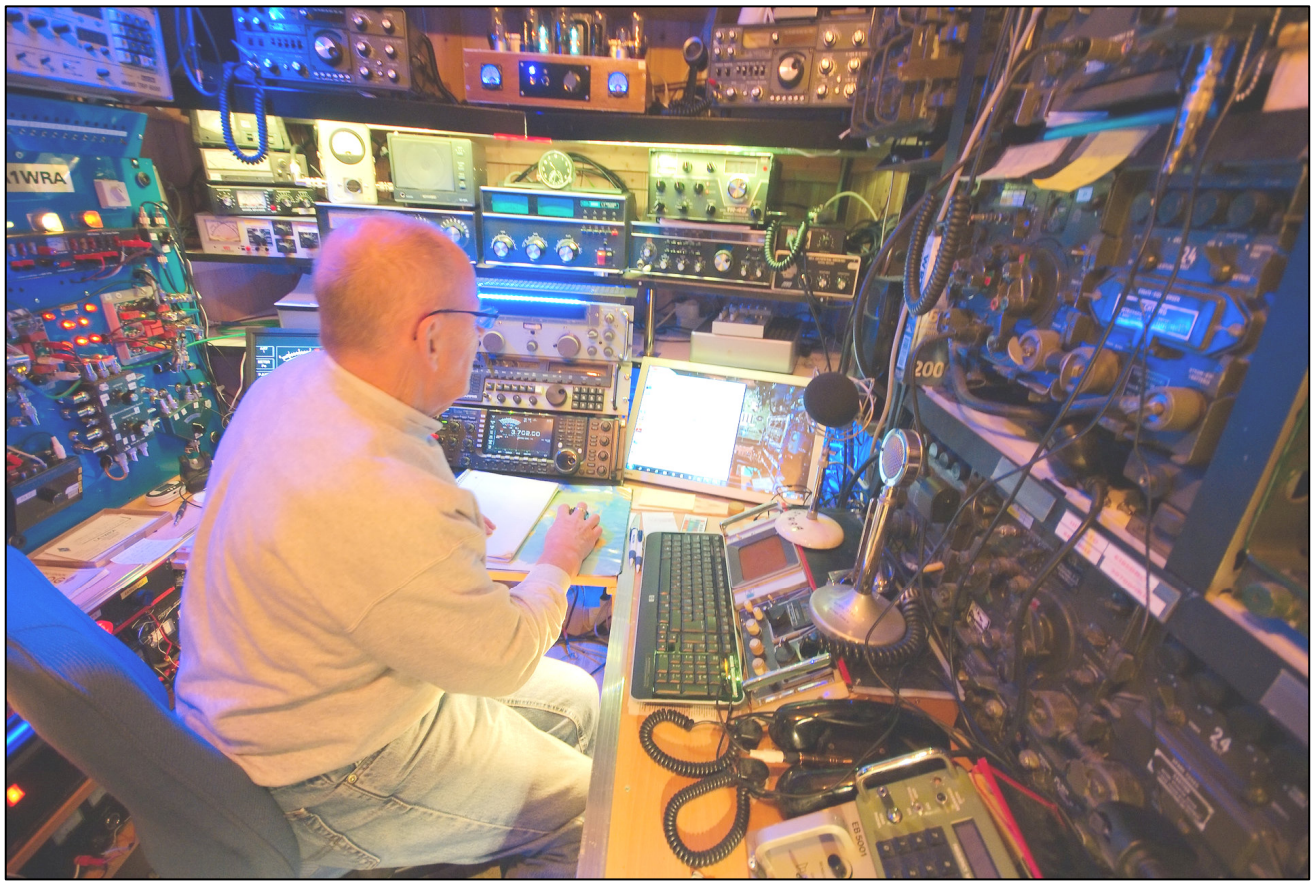

Kommandosentralen

Bjørn Aarseth himself

Her mangler ingenting

Ukjent norsk radiofabrikant: FØNIX?

Er det noen som har hørt om disse, eller har en slik radio? Kontakt redaksjonen.

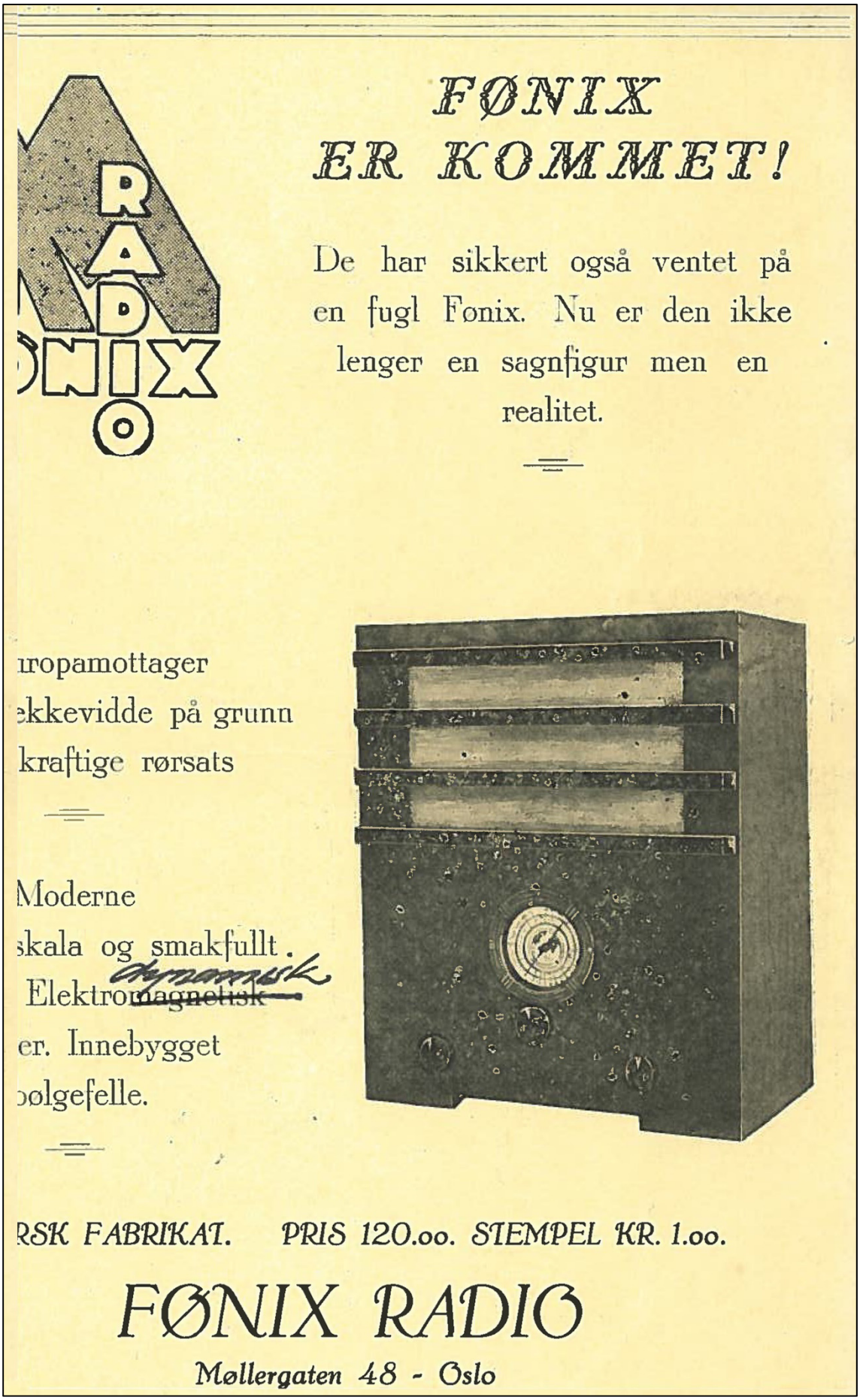

NORSK FOLKEMOTTAGER

Kr. 85.oo + st. kr. 1.oo

2 rørs vekselstrømsmottager med elektrodynamisk høittaler innebygget i smakfullt nøttetre kabinett.

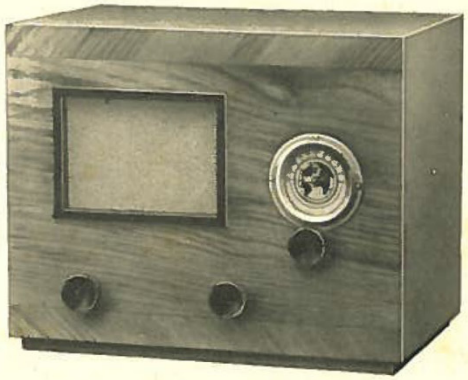

Med denne mottager kan de på grunn av den sterke rørsats ta alle større europeiske stasjoner.

Før De kjøper apparat henvend Dem til

FØNIX RADIO

Møllergt. 48 - Oslo

FØNIX - RADIO

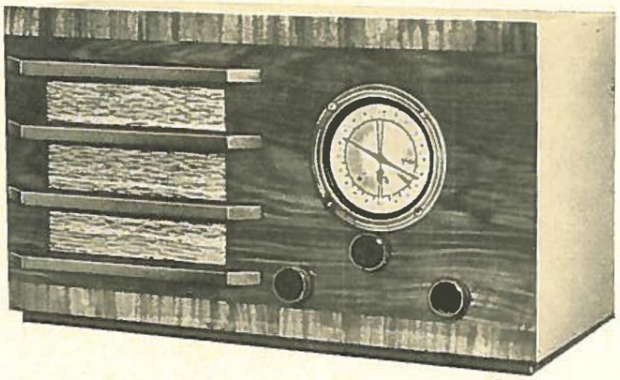

TYPE - F 2.

utmerker sig ved.

- Elegant kabinett.
- Stor aeroplan navnskala.
- Fremragende følsomhet.
- Ypperlig gjengivelse.
- 3 rør + likr.

Fabrikk:

Møllergt. 48, Oslo.

Pris kr. 121.oo inkl. st.

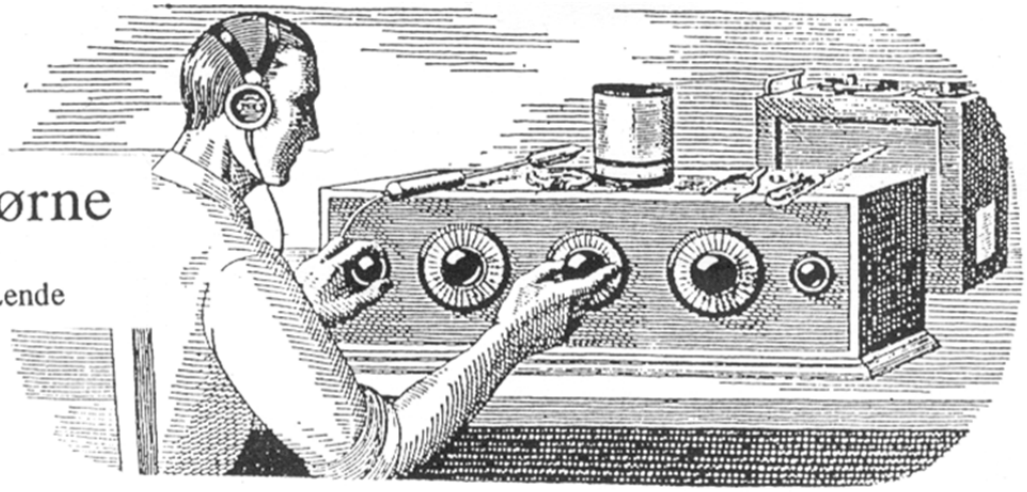

Tor's Hjørne

Av Tor van der Lende

Hallo alle sammen, I går, 16 oktober, snødde det som om himmelen var gått av skaftet. Da er det ekstra koselig å kunne sitte godt og varmt på hobbyrommet og hygge seg med en god radio og en varm loddebolt, med god musikk i høyttalerne. Vi går absolutt inn i hobby årstiden nå. Prosjekter som har stått på vent, kan nå komme fram, og vi kan forberede neste års auksjoner med noe fint som vi kan la andre få kose seg med. Selv har jeg mye fint som jeg har hatt glede av å stelle med, og nyte synet av, men etter en del år, gjør det ingen ting om jeg kvitter meg med det, og lar andre få sjansen til å overta det og fortsette kosen.

På den siste auksjonen solgte vi en del amerikansk Hi-Fi rørbasert forsterkerutstyr, av merket H.H. Scott, og dette var saker vi hadde fått av vårt medlem **Thomas Østerhus,** som hadde bodd en del år i Thailand, og nå flyttet hjem igjen til gamle-landet. Hans store interesse var Amerikansk rør utstyr, og han hadde samlet en god del mens han bodde der nede, via kontakter i USA. Meningen var å kose seg med å restaurere og kose seg med dette som pensjonist, men dessverre var han utsatt for en ulykke for noen år siden, og dette gjorde at synet og førligheten ble dårligere, og drømmen om en elektronisk pensjonstilværelse ble skrinlagt. Han kontaktet foreningen og ville gi bort alt han ikke trengte selv til eget bruk. Jeg fikk kontakt med Thomas, og ble enige om henting. Det ble to fulle stasjonsvognlass med godt emballerte godsaker, sendt fra Thailand. Thomas er en hyggelig og stillfaren kar, som tidligere har jobbet i Oslo Kinomatografer som kinomaskinist. Etter å ha pakket ut alle godbitene og sortert de, tok vi med en del av disse på siste auksjon. Alt må gås over, og alt er for 117V. Vi har bestemt oss for å beholde en stor stereoforsterker med egen for-forsterker i foreningen som en del av vårt «levende» museum. Vi har prøvekjørt den på kjøkkenet, men den trenger en overhaling da det er noe rart med biasen på den ene kanalen, samt at det er noe vakkelkontakt i rørsoklene. Blant alt det vi fikk var det også noe nyere Europeisk utstyr i tillegg til noen Fisher rør receivere. Dette kommer vi til å avertere til salgs på et senere tidspunkt.

Øverst ser vi en ALTO, 6 kanals hodetelefon forsterker, og under den en Behringer lyd prosessor, og underst en Fisher receiver.

Underst ser vi en Harman Kardon AM-FM receiver. Alt dette blir senere solgt, enten etter tilbud eller fastsatte priser. Og dette gir og har gitt foreningen en meget god inntekt, så vi er Thomas en stor takk skyldig.

Her ser vi fra bladutsendelse med blad nummer 127 i foreningens lokale. Det ligger mye arbeid bak en slik jobb, det er tross alt ca. 900 konvolutter som skal fylles med blader, salgslister og auksjonslister, og det er ikke alltid det myldrer av medlemmer som kommer for å hjelpe til, men her ser vi faktisk den harde kjerne som trofast kommer hver gang. Takk til dere.

Våre vakre Mikrofoner

Av Tor van der Lende

Ja, nå har jeg også fått meg en TESLA. Ikke bil selvfølgelig, men en mikrofon.

Vakker sak fra 20-30 tallet. Dette er en kullkornsmikrofon med skikkelig fjæroppheng.

Her ser vi baksiden med 2 tilkoplingsskruer for ledningen og en klammer for å sikre ledningen mot å bli dratt av.

I overkant av kapselen sitter det en bøyle som antagelig var til å feste kapselen til en snor til å henge rundt halsen.

På bildet under ser vi at kapselen bare er hektet inn på ringen som er fjæropphengt, og på kapselen er det stanset ut 4 «bulker» som skal tres inn på ringen som har 4 gummihylser og som skal holde kapselen på plass.

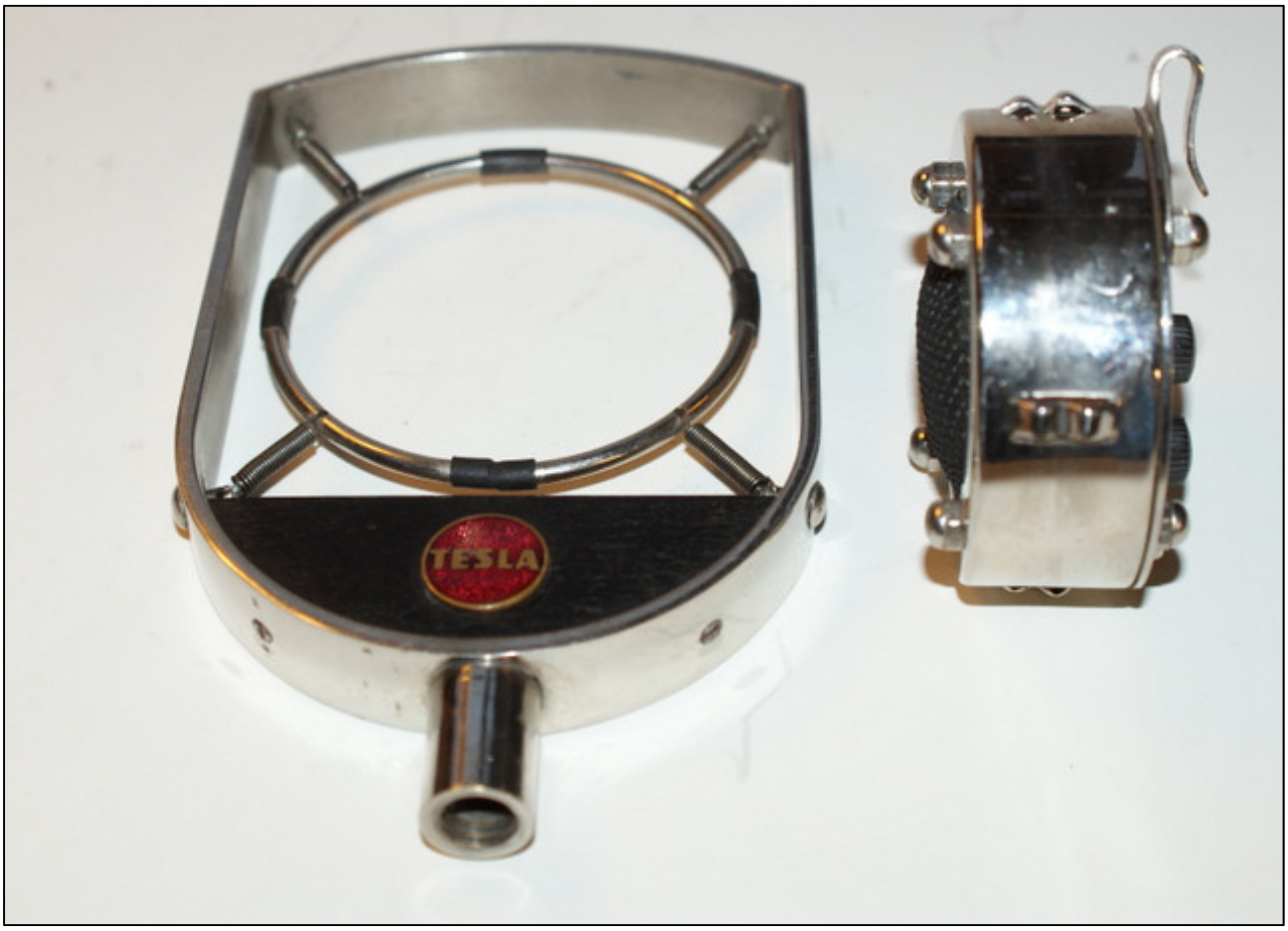

Her ser vi bøylen øverst på kapselen og tydelig «bulkene» for feste i ringen.

Diameteren på kapselen er 57mm. Alt i alt er dette en vakker mikrofon.

Radioer jeg har møtt

Av Tor van der Lende

Jeg ble tidligere i år kontaktet av en kar som lurte på om foreningen var interessert i å få en Henry Kloss 21 FM radio, eller om han skulle kaste den. Han hadde kjøpt denne når den var ny og han bodde i Amerika. Nå skulle han gå over til DAB. Selvfølgelig hentet jeg radioen. Skulle bare mangle! Det fulgte med en eliminator for 117V, da han hadde brukt denne radioen i mange år etter at han kom hjem til Norge igjen. Den bar tydelig preg av å ha vært en kjøkkenradio etter alle fettflekkene som var på høyttalerstoffet.

Sånn så den ut da den kom på arbeidsbenken, så her måtte det til litt rens og flekkfjerning. Chassiset ble tatt ut av kassa og fronten demontert. Selve frontplata som stoffet var limt fast til, var rett og slett en huntonittplate, og heldigvis løsnet stoffet ganske greit, siden det ikke var av stoff, men et plastmateriale som lettere lot seg vaske og rense uten at det ble krøller og skeivheter i veven. Mors flekkfjerner ble brukt med stort hell og et brukbart resultat.

Denne Model 21 er en fulltransistorisert radio, i motsetning til den førstefødte Henry Klossen som var med rør, som jeg for øvrig har et eksemplar av, fått fra Cato Nyborg i USA.

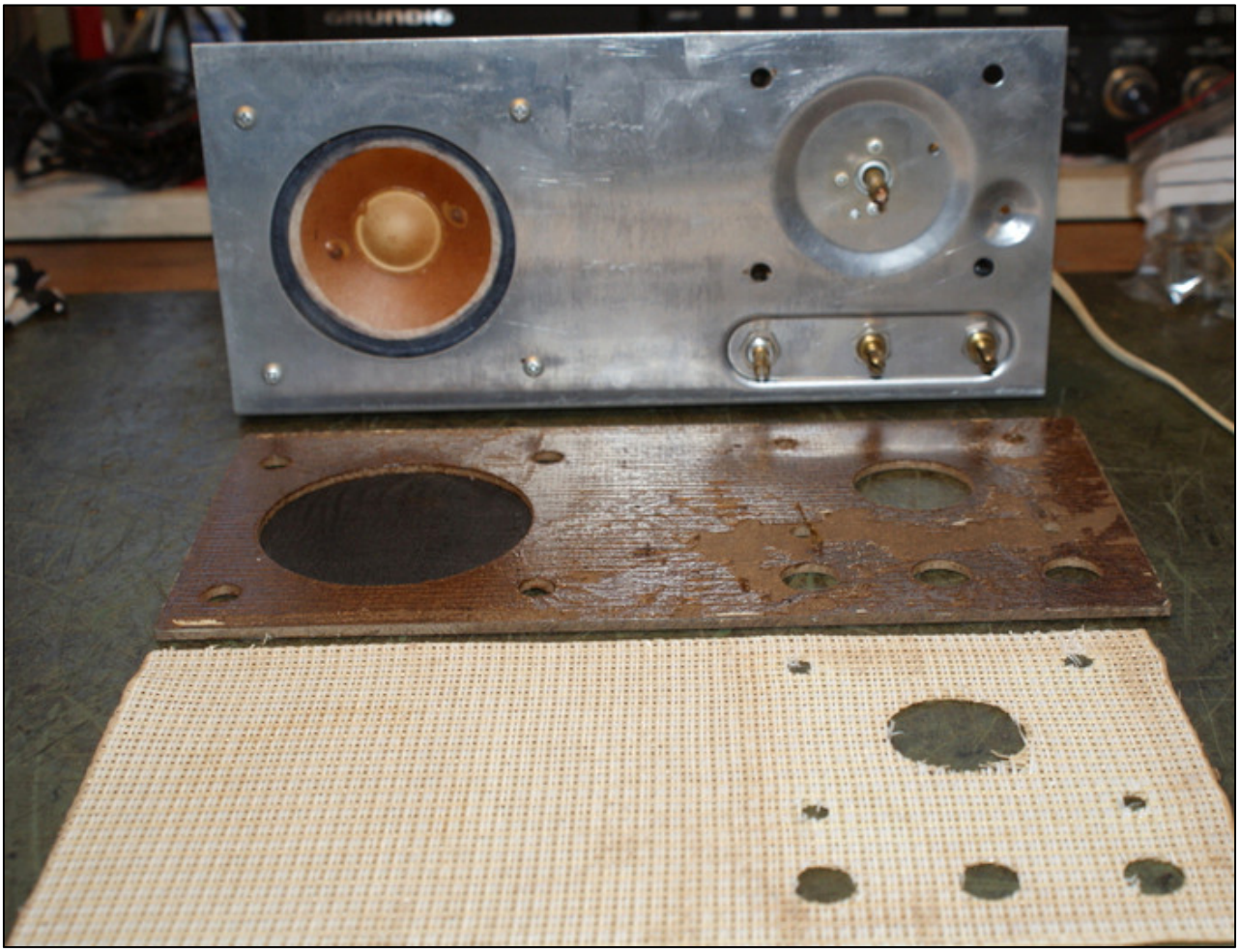

Her ser vi frontstoffet, huntonittplata og aluminiumfronten demontert.

Bakplata før demontering. Denne er i plast.

Med bakplata borte ser vi at det er lagt inn en «pute» for demping av lyden i kabinettet, og dette er jo omtrent det samme som på Tandbergs Sølvsupere og noen Huldraer med trykkammerhøyttaler.

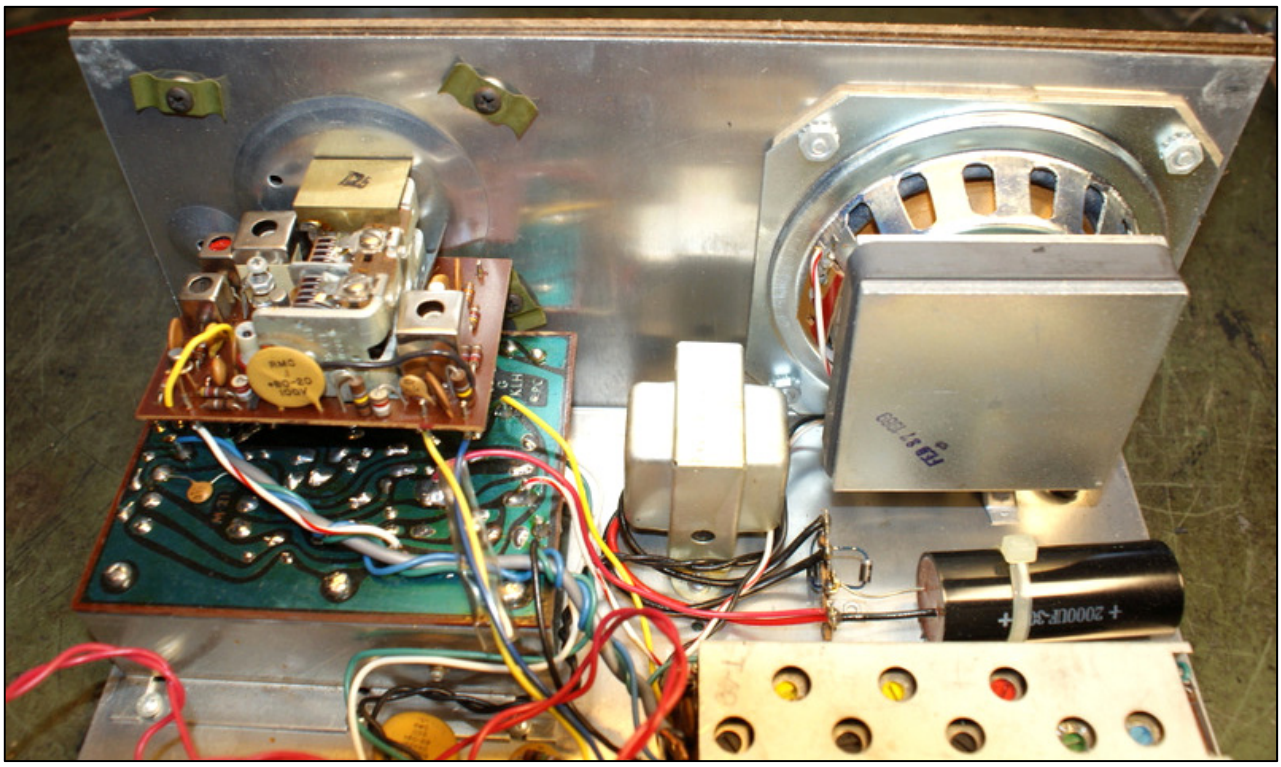

Som vi ser er det en solid høyttalermagnet på den lille høyttaleren, ikke rart det er god lyd i denne. Printplata øverst til venstre er selve FM tuneren, plata under er utgangsforsterkeren og boksen nederst i høyre hjørne er MF plata med demodulator. Trafoen i midten er nett trafoen med en diode og elektrolytt.

På undersiden ser vi utgangsforsterkeren som er en ganske tradisjonell transistor-forsterker som vi har sett i mange andre radioer av Europeisk fabrikat. Vi ser utgangstransistorene i sine kjølekapper, og det kan se ut som om det er de gode gamle OC 74.

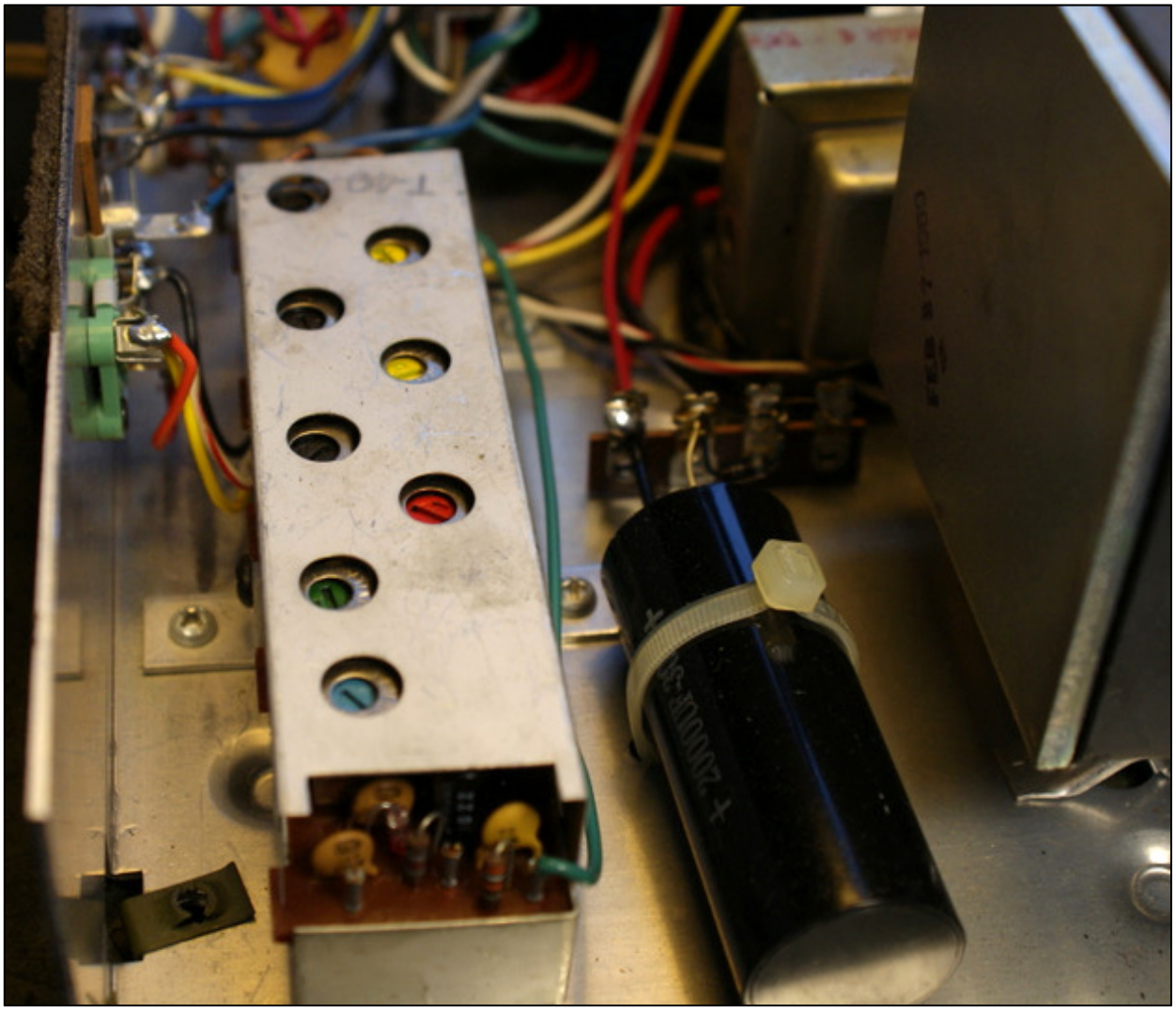

Her ser vi nærbilde av MF boksen og elektrolytten.

Her ser vi det ferdige resultatet etter vask og rens av høyttaler-front og kasse. Bare vi får ryddet litt i lokalene våre kan denne beskues før den blir meldt på en auksjon.

Vi henter og henter

Av Tor van der Lende

Her i høst engang fikk styret en mail fra en radioamatør som kjente til NRHF, og han fortalte at en bekjent av ham, Erik Vennestrøm, LA5KI var gått bort. Han bodde i Drammen og hadde samlet en garasje full av radioutstyr gjennom mange år. Familien ville gi bort alt sammen, da dette var den eneste måten de kunne bli kvitt mesteparten på. Så vi avtalte tid og sted, og Ole Kristian Kristiansen, Rolf Otterbech og undertegnede dro avgårde lørdag 20. september med tomme biler. Da vi kom fram kl. 10, myldret det med ivrige radioamatører og gata utenfor var full av biler. Her var det bare å plukke med seg det vi ville, og det ville vi! Garasjen ble gjennomsøkt etter snadder og haugene utenfor bare vokste og vokste. Her var det mest eldre radioutstyr, små skipsradiostasjoner, mottakere og diverse sender-utstyr, mye data-utstyr og massevis av deler og litteratur. Vi plukket det vi syntes passet for oss, både av utstyr, apparater og deler. Rolf og jeg fikk fort fulle biler, mens Ole samlet sammen en stor haug utenfor, og da jeg dro, spurte jeg Ole om han fikk med seg alt dette, åjada, kom det. Da Rolf og jeg hadde vært på Oppsal og tømt bilene våre, fikk vi høre fra Ole at han måtte kjøre to ganger Oslo-Drammen for å få med seg alt. Mesteparten er nå ryddet bort og kommer etter hvert på senere auksjoner.

Garasjen var stor og flott den, men det var visst lenge siden den hadde hatt en bil i seg.

Her ser vi ryggen på Rolf og Ole ved siden av. Som dere ser var det en stooor garasje med plass til 2 biler.

Her har vi Ole i dyp konsentrasjon over ting som bare er lempet ut.

Her inne har Erik Vennestrøm boltret seg i mange år med alt en radioamatør kunne ønske seg.

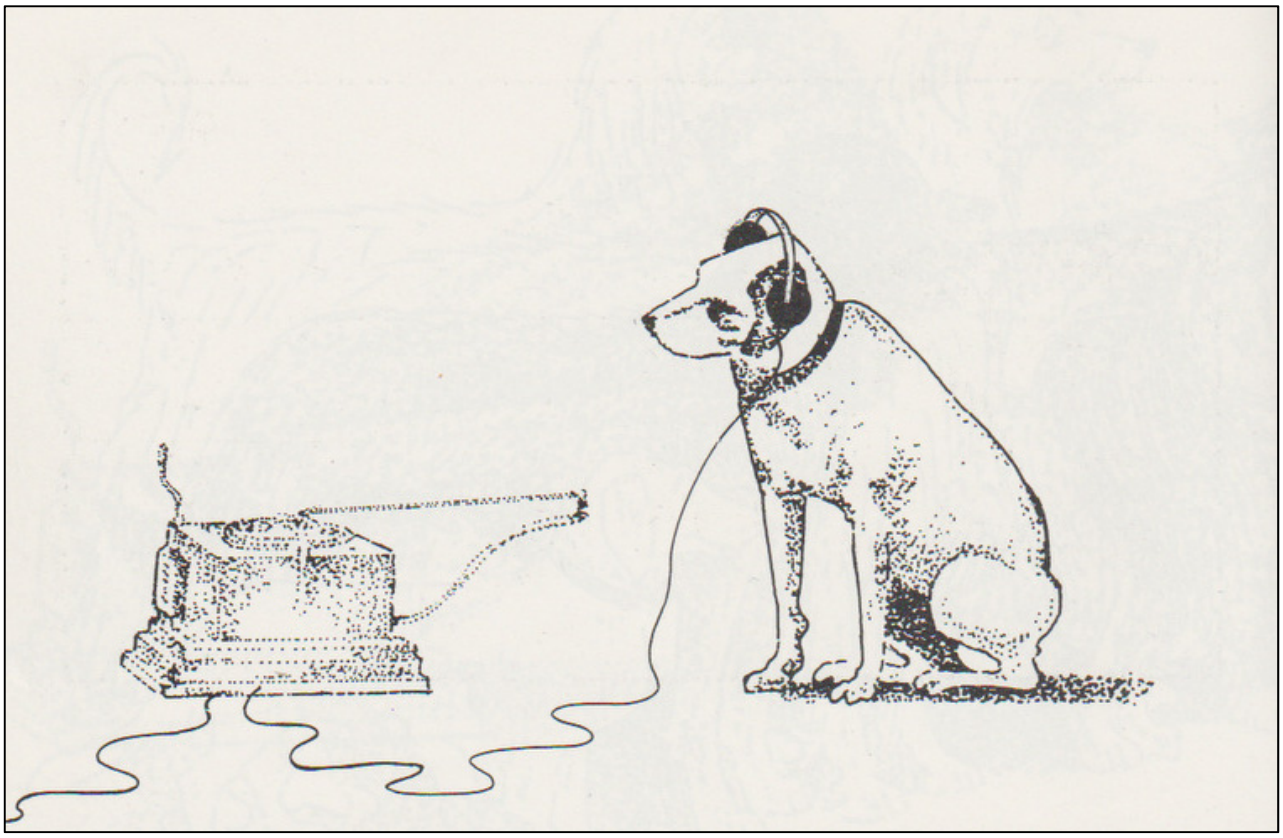

Som vi ser har Nipper gått over til en stille avspilling siden han har fått mange klager av naboene over høy skingrende musikk. Kanskje noen flere av oss burde gjøre det samme?

Vårt medlem 814, Bertil Jøreng har gitt ut en egeninnspilt 45 plate i grønn vinyl som er veldig hørbar for oss som liker boogie-woogie musikk. Bertil er en dyktig utøvende musiker som spiller både key-board og munnspill i forrykende tempo. Han har også utgitt bøkene om Vinylminner fra Horten.

Miniatyr sveivegrammofoner – Mikiphone

Av Svein Brovold, medlem nr. 141.
svein.brovold@gmail.com

Forrige gang tok jeg for meg japanske Mikkyphone, nå er turen kommet til den mer kjente sveitsiske Mikiphone.

Denne grammofonen ble patentert av brødrene Vadasz fra Genève i 1924. I 1925 startet produksjonen hos Paillard fabrikken i St. Croix. Min grammofon er laget i 1926 og har nr.0051908 (stemplet på undersiden). Disse grammofonene er ikke vanskelig å finne i dag, men de prises altfor høyt på markedene da de ikke er noen sjeldenhet. Fram til 1927 ble det muligens laget 150000-180000 stk.- en enorm produksjon.

Grammofonen er kun 11 cm i diameter og 4,5 cm høy når den ikke er montert og den veier 1,2 kg. Utvendig er den forniklet med teksten «Pocket Phonograph patented in all countries» skrevet med blått og «Mikiphone system Vadasz» skrevet med rødt på lokket. Opptrekkssveiva eller nøkkel som denne grammofonen har, sitter fastmontert og er også forniklet. Når man åpner lokket er det innvendig i lokket festet et papir med oversikt over hvor de forskjellige delene i grammofonen skal plasseres for å få alt inni den vesle kassa. Dette kan være litt av et puslespill uten denne oversikten. På oversikten er også de enkelte delene merket med både tall og bokstaver, dette henviser sikkert til bruksanvisningen som jeg ikke har.

For å sette sammen grammofonen tar man først ut de to sorte plasthalvdelene som fungerer som et akkustisk horn. Deretter tas platetallerkenen ut, den er kledd med rød filt. Lyddåsen ligger godt beskyttet under platetallerkenen med membranen ned og er av den åpne typen med fabrikkmerket skrevet bak den gjennomsiktige membranen. Til slutt fjernes den vesle knotten som skal holde plata fast til platetallerkenen. Nå er det klart for montering. Først foldes armen ut til full lengde og vris nesten 180 grader ut til siden. De to plasthalvdelene settes sammen til en enhet og monteres bak på lyddåsen, denne festes deretter på armen. Platetallerkenen legges så på plass. Fjæra trekkes så opp med nøkkelen, plata legges på tallerkenen og festes med den vesle knotten. Grammofonen startes/stoppes på en spesiell måte, nemlig ved å bevege lyddåsen frem og tilbake parallelt med platerillene, hastigheten reguleres også på denne måten. Det er også verdt å merke seg at lyddåsen har membranen på motsatt side av det som er vanlig.
Det finnes flere forskjellige utgaver av Mikiphone, blant annet en som har større sveiv som kan foldes ut til et håndtak og luksusutgaver i sølv og gull. Grammofonen ble også levert med lærveske med glidelås, men denne har ikke jeg. Det finnes også stiftesker merket med Mikiphone. Som det meste av det som kommer fra Sveits er også denne grammofonen et virkelig kvalitetsprodukt.

Alle delene

Sammensatt

Lyddåse med horn

Leserinnlegg

Ernst Krenkel

Hei, og takk for siste nr. av "Hallo Hallo".
Jeg var i "mine unge dager" på Jan Mayen 4 år i tiden 1960 – 1966. Amatørradio hadde det nesten ikke vært drevet på Jan Mayen, så da jeg fikk opp riggen i 1960, skulle hele verden ha QSO med LA1LG/P. Mine ferdigheter på CW var heller dårlig så det ble AM telefoni. Selvbygd SSB ble tatt i bruk i 1962. Med et CQ om morgen, kunne man sitte hele dagen med radioen.
En av de som ga meg et call var RAEM. Han kom på CW så jeg måtte få en av telegrafisten til å fortsette QSO-en. Han spurte bl.a. om vi kjente Gennady Olonkin, en gammel venn og kollega. Vi kunne da fortelle at stedet der stasjonen på Jan Mayen ligger heter "Olonkin City". Olonkin som bl. annet var telegrafist hos Roald Amundsen på ferden med luftskipet Norge, bodde i Tromsø hvor han arbeidet i Værvarslingen i Nord-Norge. Han døde i 1960. Det var ukjent for Krenkel og han takket så mye for opplysningen.
Vedlagt følger kopi av brev m/foto og QSL-kort.

Mvh Eirik Torbergsen (1757)

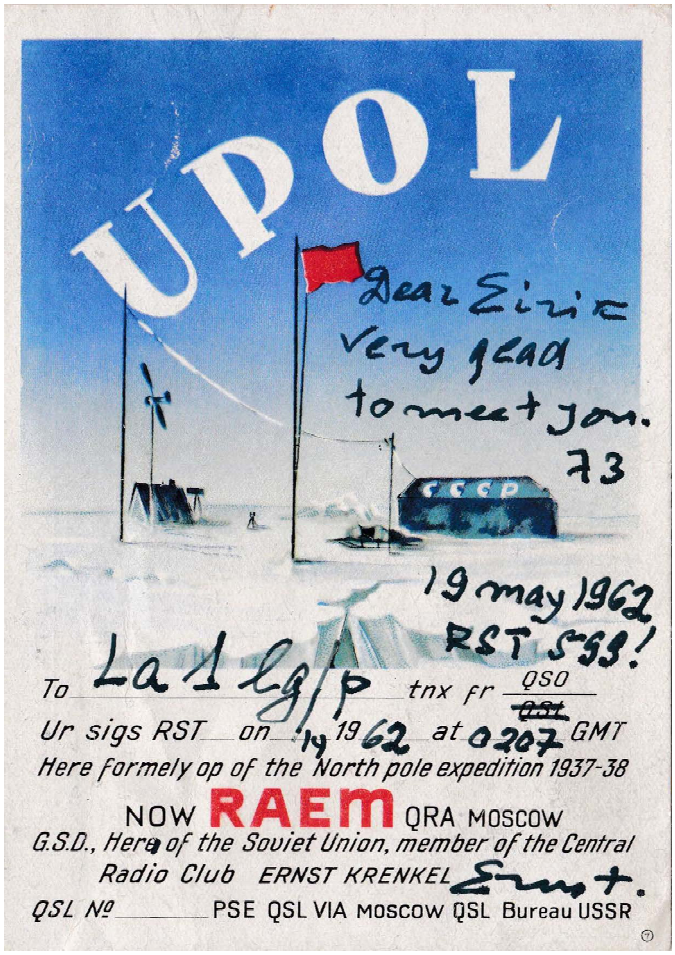

Dear OM Eirik!

Almost 25 years ago, on the 21th may 1937 we have begun our drift from the North pole.

On the 19 February 1938 we finished our drift between Jan Mayen and Greenland.

The last two weeks were dangerous because there was the little split of our former icefield.

Exactly those days because of bad ether conditions I had much troubles with communications.

A radiooperator from Jan Mayen helped us very much.

Now you may understand why I am very glad to have QSO with you.

I send you the picture where I am awarding Jury Gagarin with the diplom for the very first QSO Space-Earth.

It took place 5th May 1961.

Now I am 58 years old.

I am president of the USSR amateur federation.

Share your hand, dear young friend.

Please send my best regards to your friends

Truly

Ernst Krenkel

Moskow

19 may 1962.

Auksjonen

Senaste nummer av Hallo Hallo har jag just läst och vill kommentera insändaren av Arne Rudolf medlem 2077. **Tankar etter auktion 14 juni.**
Det blir alltid ett problem för en förening förr eller senare när man har stängda dörrar och stänger ute allmänheten. Detta problem har jag sett här hemma också. Jag föredrar att alltid bjuda in allmänheten så gott det går för det blir då reklam för vår verksamhet och nytt folk skall ju driva traditionen vidare. Detta blir svårt med stängda dörrar.
Jag har tänkt flera gånger hur klubben NRHF kan sälja alla dessa mängder med radio och liknande, det borde vara svårt. Jag håller därför med Arne Rudolf att ett nytänkande är på plats och släpp in allmänheten.

Hälsningar Leif Persson (2492) SM7NCI

Annonser

Selges
SAILOR 1000B HF radiosender bestående av T1130 500W PA-trinn og S1303 exciter (AM/SSB). Frekvenssyntetisator.Komplette Håndbøker. Kr 1700.
Walter Knutsen, Tønsberg. Tlf 33311546. Medl nr 1299
E mail adresse : wselmerk@online.no

Krystaller Kjøpes
Kan gjerne være av eldre dato og / eller fra
Norwegian mining. Frekvenser : 500 0g 2182 kHz.
Gjerne Byttehandel
Mvh Walter Knutsen, medlem nr 1299.
E-mail: wselmerk@online.no.
Tlf. 33311546.

Flere bilder fra høstauksjonen 27. oktober 2014.

(Foto: Michael Andersen)

Auksjonsobjekt 227, 2 stk KT66 og 2 stk Telefunken EL34 (kr. 2000,-)

Auksjonsobjekt 104, Roland Spirit 50LF PA (kr. 250,-) med Stian Kristensen som auksjonsbetjent.

God Jul!